

VLAAMSE OVERHEID

[C – 2023/40062]

16 DECEMBER 2022. — Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het omgevingshandavingsprogramma, vermeld in artikel 16.2.2 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en artikel 6.1.3 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening

Rechtsgrond

Dit besluit is gebaseerd op:

- het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, artikel 16.2.2 ingevoegd bij het decreet van 30 april 2009 en vervangen bij het decreet van 26 februari 2021;

- Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, artikel 6.1.3, laatst vervangen bij decreet van 26 februari 2021.

Vormvereisten

De volgende vormvereisten zijn vervuld:

- de Inspectie van Financiën heeft advies gegeven op 11 oktober 2022;

- de SARO, Minaraad en SERV hebben een consensusadvies gegeven op 28 november 2022;

- de VVSG en Vlinter hebben een gezamenlijk advies gegeven op 1 december 2022;

- het voorstel van beslissing komt meer dan eens in dezelfde vorm terug en vereist geen wetgevingstechnisch en taalkundig advies.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Initiatiefnemer

Dit besluit wordt voorgesteld door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme.

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

Artikel 1. Het omgevingshandavingsprogramma dat als bijlage 1 en 2 bij dit besluit is gevoegd, wordt vastgesteld.

Art. 2. Het omgevingshandavingsprogramma treedt in werking op de dag van de bekendmaking van dit besluit.

Art. 3. De Vlaamse minister, bevoegd voor de omgeving en de natuur, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 16 december 2022.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
J. JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,
Z. DEMIR

Bijlage 1 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 16 december 2022 tot vaststelling van het omgevingshandhavingsprogramma, vermeld in artikel 16.2.2 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en artikel 6.1.3 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening

ONTWERP

OMGEVINGSHANDHAVINGSPROGRAMMA

Inhoudstafel

SITUERING 3

DE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN VAN HET OMGEVINGSHANDHAVINGSBELEID 4

Strategische doelstelling 1. Realiseer een goede omgeving voor huidige en toekomstige generaties 5

OD.1. Bepaal ook handhavingsprioriteiten vanuit een gewestelijk perspectief. Stem de individuele handhavingsprioriteiten optimaal af i.f.v. zeven gewestelijke handhavingsprioriteiten en voer deze geïntegreerd uit. 6

OD.2. Werk verder aan een geïntegreerde benadering voor prioriteitenstelling op gewestelijk niveau. Hanteer hiertoe een macro-risicoanalyse die afgestemd is op de doelstellingen van het omgevingsbeleid. 8

OD.3. Zet de verschillende handhavingsstrategieën verder in vanuit een visie van nalevingsborging. Zet meer in op nalevingsbevordering. Zet meer strategisch in op nalevingstoezicht. Zet meteen in op herstel en bestraffing, waar dit passend is. 9

Strategische doelstelling 2. Voer handhaving doelgericht, efficiënt en resultaatgericht uit 12

OD.1. Maak operationele keuzes in functie van de realisatie van de gewestelijke handhavingsprioriteiten 12

OD.2. Gebruik het juiste instrument op de juiste plaats 13

OD.3. Speel kort op de bal 16

OD.4. Zet in op de bestuurlijke instrumenten voor toezicht, bestuurlijke maatregelen en bestuurlijke beboeting 17

OD.5. Introduceer nieuwe technologische innovaties bij toezicht en opsporing 19

Strategische doelstelling 3. Versterken van samenwerking en inzetten op transparantie 21

OD.1. Versterk een integrerende samenwerking tussen de verschillende gewestelijke instanties 21

OD.2. Zet in op samenwerking met alle betrokken actoren 22

OD.3. Hanteer een heldere visie op interbestuurlijke samenwerking tussen gewest en gemeente 23

OD.4. Ontwikkel een gericht communicatiebeleid over handhaving 25

Strategische doelstelling 4. Monitoring en digitalisering van de omgevingshandhaving 27

OD.1. Evalueer en rapporteer over het beleid door monitoring 27

OD.2. Zet in op digitalisering van handhaving 28

BIJLAGEN

Bijlage 1: Gewestelijke handhavingsprioriteiten en bijdrage via individuele handhavingsprioriteiten 2

Bijlage 2: De methodologie voor macro-risicoanalyse 16

Bijlage 3: De instrumenten van nalevingsbevordering 20

Bijlage 4: Inzet rechterlijke herstelmaatregelen en bestuurlijke maatregelen inzake ruimtelijke ordening 22

Bijlage 5: Mogelijke indicatoren voor monitoring van de acties van het Omgevingshandhavingsprogramma 25

Bijlage 6: Mogelijke indicatoren voor monitoring van de gewestelijke prioriteiten van het Omgevingshandhavingsprogramma 37

Bijlage 7: Bundeling van de individuele handhavingsprioriteiten van de handhavinginstanties 40

Bijlage 8: Aanbevelingen over omgevingshandhaving voor lokale besturen 41

SITUERING

Dit is het eerste omgevingshandhavingsprogramma dat is opgemaakt volgens een nieuw concept en een nieuwe inhoudelijke samenstelling¹ in opvolging van het handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening van 18 november 2015 en het Milieuhandhavingsprogramma 2015-2019 van 22 april 2016. Het omgevingshandhavingsprogramma brengt de scope van de bestaande handhavingsprogramma's dichter bij elkaar en kan zo beter richting geven aan een geïntegreerd omgevingshandhavingsbeleid. Ook de aanbevelingen van het Milieuhandhavingsrapport 2019² en het handhavingsrapport Ruimtelijke Ordening 2019³ van de VRHM zijn hierin meegenomen.

Een gebundeld, afgestemd en geïntegreerd gewestelijk strategisch meerjaren omgevingshandhavingsprogramma geeft uitvoering aan de beleidsnota Omgeving 2019-2024. De aanbevelingen uit de Onderzoekscommissie PFOS/PFAS en uit het ontwerprapport Systeemaudit Handhaving Milieuhygiëne van Audit Vlaanderen zorgden voor verdere verfijning. Het geeft de gewestelijke beleidslijnen aan die mee bepalen welke richting de omgevingshandhaving uitgaat.

Het omgevingshandhavingsprogramma is gericht aan de gewestelijke omgevingshandhavingsactoren en is bindend voor hen. De bijlagen bevatten de documenten waarnaar in dit programma wordt verwezen, de verwijzing naar de bundeling van de individuele meerjaren handhavingsprioriteiten van de handhavingsinstanties en aanbevelingen over omgevingshandhaving voor de lokale besturen.

Dit omgevingshandhavingsprogramma is geen eindpunt maar het begin van een nieuwe cyclus waar ook plaats is voor evaluatie. Een nieuwe wijze van omgevingshandhavingsrapportering zal toelaten om de uitvoering van dit omgevingshandhavingsprogramma op gezette tijden op te volgen. Dit cyclisch karakter verzekert de continuïteit in het beleid en zo ontstaat een coherent kader dat het geheel vat en de omgevingshandhaving krachtadiger maakt. Dit omgevingshandhavingsprogramma is gelinkt aan de duurtijd van deze regeerperiode en loopt tot het wordt vervangen.

¹ Zoals gewijzigd bij decreet van 26 02 2021 tot wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, wat betreft de opheffing van de Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu en de overheveling van taken inzake omgevingshandhaving.

² Mededeling aan de Vlaamse Regering op 13 november 2020 (VR 2020 1311 MED.0355/2).

³ Mededeling aan de Vlaamse Regering op 20 november 2020 (VR 2020 2011 DOC.0360/2).

DE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN VAN HET OMGEVINGSHANDHAVINGSBELEID

Dit omgevingshandhavingsprogramma geeft vier grote strategische doelstellingen mee.

De eerste strategische doelstelling laat het omgevingshandhavingsbeleid en de omgevingshandhavingsuitvoering aansluiten bij de inhoudelijke kern van het omgevingsbeleid, met name bij te dragen aan de realisatie van een goede omgeving voor huidige en toekomstige generaties.

De tweede strategische doelstelling voorziet dat het handhavingsinstrumentarium en de middelen doelgericht, efficiënt en resultaatgebonden ingezet worden om de handhavingsprioriteiten te realiseren.

De derde strategische doelstelling wil de samenwerking tussen de handhavingsactoren versterken en de transparantie verhogen.

De vierde strategische doelstelling zet in op monitoring en digitalisering en wil de onderbouwing van het handhavingsbeleid verbeteren.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1. REALISEER EEN GOEDE OMGEVING VOOR HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE GENERATIES

Het **realiseren van een goede omgeving** voor **huidige en toekomstige** generaties is **dé centrale doelstelling** van het omgevingsbeleid. Handhaving, als sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid, moet ze mee realiseren. Hiertoe schuift het omgevingshandhavingprogramma, naast de **individuele handhavingsprioriteiten** van de handhavingsactoren, ook een aantal **gewestelijke handhavingsprioriteiten** naar voor, die de **gezamenlijke focus** op de realisatie van de doelstellingen van het omgevingsbeleid moet versterken.

De beleidsnota Omgeving 2019-2024 stelt dat **de keuzes van het omgevingshandhavingbeleid moeten gebaseerd zijn op risicoanalyse**. De handhavingsprioriteiten zijn vergunningsplichtige activiteiten die niet of niet volledig vergund zijn, en, de grootste risico's of schendingen met de grootste impact op de omgevingskwaliteit.

Een doelmatig omgevingshandhavingbeleid zorgt voor een gedegen uitvoering van de handhavingsprioriteiten van het omgevingshandhavingprogramma en bepaalt hiertoe de **strategieën**. Het handhavingbeleid wil **de naleving van beleid en regels verzekeren/borgen**⁴ en focust daarom op de volgende drie strategieën: nalevingsbevordering, toezicht op de naleving, en, herstel en bestraffing.

⁴ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's - EU-maatregelen om de naleving van de milieuwetgeving en milieugovernance te verbeteren, COM(2018)10.

OD.1. Bepaal ook handhavingsprioriteiten vanuit een gewestelijk perspectief. Stem de individuele handhavingsprioriteiten optimaal af i.f.v. zeven gewestelijke handhavingsprioriteiten en voer deze geïntegreerd uit.

De **individuele handhavingsprioriteiten** van de verschillende handhavingsactoren op gewestelijk niveau zijn terug te vinden in de individuele meerjaren programma's.

Het is van belang om daarnaast ook handhavingsprioriteiten te bepalen vanuit een gewestelijk perspectief. Dit is belangrijk omdat verschillende handhavingsbevoegdheden vaak verdeeld zitten over verschillende handhavingsactoren terwijl ze bijdragen aan eenzelfde thematische doelstelling van het omgevingsbeleid. Het versterkt de **gezamenlijke focus** indien voor dergelijke beleidsdoelstelling de krachten worden gebundeld in één hieraan gerelateerde handhavingsprioriteit op gewestelijk niveau.

In dit omgevingshandhavingsprogramma worden **zeven gewestelijke handhavingsprioriteiten** naar voor geschoven:

- 1. De instandhouding van biodiversiteit**
- 2. De reductie van de emissies van broeikasgassen**
- 3. De aanpak van de stikstofproblematiek (m.i.v. het bestrijden van nutriëntenverliezen)**
- 4. Handhaving inzake de droogteproblematiek**
- 5. Handhaving in functie van een duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen**
- 6. Het doen naleven van de emissie- en kwaliteitsnormen voor gevaarlijke en bioaccumuleerbare stoffen in water, lucht en bodem**
- 7. Het behoud en herstel van de goede ruimtelijke ordening**

De gewestelijke handhavingsprioriteiten in het **huidig omgevingshandhavingsprogramma** zijn bepaald op basis van de individuele handhavingsprioriteiten in de individuele meerjaren programma's, de mogelijkheden tot samenwerking tussen de individuele handhavingsactoren, de samenhang met de federale prioriteiten, de afbakening in geval van gelijke bevoegdheden met de lokale overheden, de doorwerking van de 'transversale, horizontale en overkoepelende'

doelstellingen in de beleidsnota Omgeving 2019-2024, de recente keuzes van het Europees beleid, en op basis van wat maatschappelijk belangrijk is.

Het is aan de gewestelijke handhavingsactoren om, naargelang de individuele expertise, de zeven gewestelijke handhavingsprioriteiten geïntegreerd uit te voeren. Waar nodig worden vaststellingsbevoegdheden verruimd en/of kennis uitgewisseld, en een regeling getroffen om tot meer ogen op het terrein te komen. Hiertoe wordt een **plichtanalyse** uitgebouwd die een omvattend overzicht geeft van alle gewestelijke toezichts- en handhavingsbevoegdheden inzake omgeving op systeemniveau, met een heldere weergave van hiaten en overlappingsen⁵.

De mogelijke **bijdrage van de verschillende handhavingsactoren aan de gewestelijke prioriteiten via hun individuele prioriteitenwerking** wordt weergegeven in de tabellen van **bijlage 1**. Het is van belang dat de handhavingsactoren deze individuele handhavingsprioriteiten i.f.v. de gewestelijke handhavingsprioriteiten optimaal afstemmen op elkaar. Ten opzichte van de lokale overheden zijn in geval van gelijke bevoegdheden de schendingen die in bijlage 1 zijn opgenomen, prioritair voor het gewest⁶.

Het werken met gewestelijke handhavingsprioriteiten neemt niet weg dat de verschillende handhavingsactoren daarnaast nog **eigen individuele meerjaren handhavingsprioriteiten** hebben **die niet door de gewestelijke handhavingsprioriteiten gevat zijn**. Bovendien kunnen ze via hun **jaarlijkse** handhavingsplannen verder uitvoering geven aan de eigen en de gewestelijke meerjaren handhavingsprioriteiten en hierbij **flexibel** inspelen op dringende maatschappelijke noden of gewijzigde beleidsprioriteiten.

Dit omgevingshandhavingsprogramma zet, met de keuze om naar meer integratie en afstemming op het vlak van handhavingsprioriteiten toe te werken en om zeven gewestelijke handhavingsprioriteiten geïntegreerd uit te voeren in Vlaanderen, een eerste stap tot invulling van het engagement⁷ in de beleidsnota Omgeving 2019-2024 om *binnen de eigen bevoegdheden van een transversale en integrerende benadering een absoluut speerpunt te maken*.

⁵ Ontwerprapport 'Systeemaudit Handhaving milieuhygiëne', Audit Vlaanderen, 3 juni 2022., aanbeveling 8.

⁶ De lokale besturen kunnen daaraan bijdragen (zie SD3, OD3, 4de alinea).

⁷ Beleidsnota Omgeving 2019-2024, p. 19.

Acties:

- De handhavingsactoren zorgen voor een optimale afstemming van de individuele handhavingsprioriteiten in functie van de zeven gewestelijke handhavingsprioriteiten.
- De handhavingsactoren voeren de zeven gewestelijke handhavingsprioriteiten geïntegreerd uit. Waar nodig worden vaststellingsbevoegdheden verruimd en/of kennis uitgewisseld.
- Een plichtanalyse die een omvattend overzicht geeft van alle gewestelijke toezichts- en handhavingsbevoegdheden inzake omgeving met een heldere weergave van hiaten en overlappingen wordt uitgebouwd op systeemniveau.

OD.2. Werk verder aan een geïntegreerde benadering voor prioriteitenstelling op gewestelijk niveau. Hanteer hiertoe een macro-risicoanalyse die afgestemd is op de doelstellingen van het omgevingsbeleid.

De gewestelijke handhavingsprioriteiten **in het huidig Omgevingsprogramma** zijn nog in hoofdzaak tot stand gekomen **vanuit de individuele handhavingsprioriteiten**. In de **toekomst** wordt een **geïntegreerde benadering voor prioriteitenstelling op gewestelijk niveau** beoogd⁸.

Om op een objectieve en onderbouwde manier tot gewestelijke handhavingsprioriteiten te komen, is het noodzakelijk dat de prioritering meteen voor het volledige bevoegdheidspakket toegepast wordt i.p.v. versnipperd. Het is daarom een doelstelling van het omgevingshandhavingsbeleid om de gewestelijke handhavingsprioriteiten van **toekomstige omgevingshandhavingsprogramma's** te bepalen via een **risicoanalyse voor het volledige gewestelijke bevoegdheidspakket**⁹. Dergelijke macro-risicoanalyse moet de belangrijkste risico's voor de verschillende thema's/materies integreren en prioriteren op systeemniveau en een meer volledige afdekking van de belangrijkste risico's garanderen.

⁸ Ontwerprapport 'Systeemaudit Handhaving milieuhygiëne', Audit Vlaanderen, 3 juni 2022,, aanbeveling 2.

⁹ Ontwerprapport 'Systeemaudit Handhaving milieuhygiëne', Audit Vlaanderen, 3 juni 2022,, aanbeveling 10.

Voor de beoogde **macro-risicoanalyse** werd in de periode 2020-2021 een **methodologie** ontwikkeld ¹⁰. De methodologie werd hierbij uitgetest op een omvangrijk pakket van milieuhygiëneregelgevingen die verschillende thema's/materies omvatten. Deze **methodologie voor geïntegreerde benadering van risico's** werkt op twee niveaus: **vanuit basisgegevens over plichten, impact en gedrag die berekend en gecombineerd worden** en daarnaast ook **vanuit verschillende bredere perspectieven op een hoger abstractieniveau** zoals de **doelstellingen van het Vlaams en Europees omgevingsbeleid**, verplichte handhavingsbepalingen (via Europese regelgeving), de algemene status van het milieu (cfr. MIRA-rapporten), gezondheidseffecten door milieuproblemen¹¹, ... **De principes van macro-risicoanalyse uit de studie worden verder op punt gezet, uitgebreid naar het volledige bevoegdheidspakket van de omgevingshandhaving en geïmplementeerd.**

Actie:

- **De methodologie voor macro-risicoanalyse wordt verder op punt gezet, uitgebreid naar het volledige bevoegdheidspakket van de omgevingshandhaving en geïmplementeerd.**

OD.3. Zet de verschillende handhavingsstrategieën verder in vanuit een visie van nalevingsborging. Zet meer in op nalevingsbevordering. Zet meer strategisch in op nalevingstoezicht. Zet meteen in op herstel en bestraffing, waar dit passend is.

De individuele en de gewestelijke handhavingsprioriteiten, zoals vastgelegd in de individuele handhavingsprogramma's en in het omgevingshandhavingsprogramma, worden aangepakt vanuit een visie van nalevingsborging. **De nalevingsborgingsketen is het geheel van handhavingsstrategieën dat door de overheid wordt ingezet om de naleving van de regelgeving te waarborgen.** De drie handhavingsstrategieën zijn nalevingsbevordering, toezicht op de naleving (of nalevingstoezicht) en 'herstel en bestraffing'.

¹⁰ De methodologie voor macro-risicoanalyse wordt toegelicht in bijlage 2.

¹¹ In de aanbevelingen van de PFOS Commissie (Verslag namens de Onderzoekscommissie PFOS/PFAS ingediend op 28 maart 2022, Parl.St. VI.Parl. 844 (2021-2022)), wordt meermaals gewezen op de cumulatieve impact op de milieugebruiksruimte en op de gezondheidsgebruiksruimte (p. 41, p. 51) en op de uitbouw van een beleidsdomeinoverschrijdende kennishub Omgeving en Gezondheid (p.54).

Toezicht op de naleving is een preventieve strategie die gericht is op het voorkomen of doen ophouden van delicten. Via controles richt toezicht zich op het vinden van gevallen van niet-naleving. Het kan hierbij gaan om individuele schendingen maar ook om het blootleggen van meer brede problematieken van niet-naleving. **Nalevingsbevordering** is ook een preventieve strategie, gericht is het bewustzijn, de kennis en het begrip over wettelijke verplichtingen bij de betrokken doelgroep te vergroten, en zo een blijvende gedragsverandering tot stand te brengen, teneinde te komen tot een vrijwillige en correcte naleving van de regelgeving. De beoogde acties kunnen de vorm aannemen van voorlichting en vorming, technische bijstand, transparante communicatie en nalevingsprikkels¹². **'Herstel en bestraffing'** is een strategie die gebruik maakt van bestuursrecht of strafrecht om gedrag waarbij de voorschriften niet worden nageleefd, te stoppen, te ontmoedigen, te bestraffen en te doen herstellen. Het gaat om een repressieve strategie. Een uitgebreid instrumentarium is hiertoe in de handhavingsregelgeving ter beschikking.

Nalevingstoezicht is essentieel en prioritair voor het hele handhavingsgebeuren. Het is daarom belangrijk dat er voldoende controles kunnen gebeuren.

Bij een ongewijzigde controlecapaciteit en toenemende verwachtingen van de maatschappij rond nalevingsborging betekent dit ook zoeken naar nieuwe manieren om voldoende en doelmatige controles te garanderen. Het nalevingstoezicht kan daarom, waar passend, gedeeltelijk worden aangevuld met **nieuwe technieken van controles**. Zo moet bijvoorbeeld de verruiming van toezicht naar derde partijen (private borging) of naar de doelgroep zelf (zelfcontrole/zelfevaluatie, peer-to-peer controles) in bepaalde gevallen mogelijk zijn zonder dat daarbij handhavings- of nalevingsdata verloren hoeven te gaan en zonder te moeten inboeten op de kwaliteit van het toezicht. Zelfcontrole is een belangrijke schakel om te komen tot een sluitende handhaving¹³. De samenhang tussen publiek en privaat toezicht en opportuniteiten in het kader van een innovatieve handhaving worden verder verkend. Hierbij wordt rekening gehouden met de mate waarin bepaalde sectoren in het verleden bewezen hebben zelfregulerend te zijn.

¹² De diverse instrumenten van nalevingsbevordering worden toegelicht in bijlage 3.

¹³ Aanbevelingen uit het Verslag namens de Onderzoekscommissie PFOS/PFAS ingediend op 28 maart 2022, *Parl.St. VI.Parl.* 844 (2021-2022), Nr. 36., pag. 55.

De omgevingshandhaving investeert fors in de behandeling van klachten en meldingen van incidenten. Ruimtelijke ordening, milieu, natuur en gezondheid staan dicht bij de burger en hebben een rechtstreekse impact op hen. De **balans reactief-planmatig toezicht** ligt naargelang de aard van de omgevingsmaterie en de verhouding met de beschikbare capaciteit bij elke handhavingsactor anders. **Waar mogelijk en opportuun wordt** deze balans **herzien** en het reactief toezicht, via controles ter plaatse, beperkt tot de handhavingsprioriteiten, tot gegronde klachten en tot ernstige incidenten en accidenten. Waar nodig worden vaststellingsbevoegdheden verruimd en kennis uitgewisseld om een meer uniforme reactieve aanpak voor de volledige omgevingsmaterie mogelijk te maken.

Acties:

- De handhavingsactoren zorgen voor een gebalanceerde inzet van nalevingsbevordering, nalevingstoezicht, en herstel en bestraffing voor elk van de eigen individuele handhavingsprioriteiten en voor de totaliteit ervan en, indien van toepassing, voor de gewestelijke handhavingsprioriteiten.
- Nieuwe technieken van controles en instrumenten van nalevingsbevordering worden verder verkend, ontwikkeld en ingezet via projecten op maat voor specifieke nalevingsproblemen bij specifieke doelgroepen.
- De handhavingsactoren zetten meer strategisch in op nalevingstoezicht. De handhavingsactoren evalueren het reactief toezicht via controles ter plaatse en beperken het, waar mogelijk, tot de handhavingsprioriteiten, tot gegronde klachten en tot ernstige incidenten en accidenten. Waar nodig worden vaststellingsbevoegdheden verruimd.
- De handhavingsactoren kiezen meteen voor de repressieve strategie van herstel en bestraffing, waar dit passend is.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2. VOER HANDHAVING DOELGERICHT, EFFICIËNT EN RESULTAATGERICHT UIT

Bij de verdere operationalisering is van belang om het **doelgerichte karakter** van de omgevingshandhaving te onderstrepen in alle acties die worden gevoerd en bij alle instrumenten die worden ingezet. Er moet een zichtbare doorwerking zijn van de doelstellingen van het omgevingsbeleid in de handhavingsuitvoering.

Daarnaast dient handhaving haar middelen en instrumenten op de meest **efficiënte wijze** in te zetten in het handhavingsproces.

Een **resultaatgerichte handhaving** draagt ertoe bij dat door een efficiënte inzet van de handhavingsinstrumenten het nalevingsniveau van de regelgeving op een duurzame manier wordt verhoogd en dat aantastingen van de omgeving, alsook de teloorgang van bronnen, grondstoffen en natuur worden voorkomen, ongedaan worden gemaakt of tot een aanvaardbaar niet betekenisvol niveau worden herleid.

OD.1. Maak operationele keuzes in functie van de realisatie van de gewestelijke handhavingsprioriteiten

Een doelgerichte omgevingshandhaving versterkt de geloofwaardigheid van het omgevingsbeleid en van de regels die zijn opgelegd om dit omgevingsbeleid te realiseren. **Het is dan ook van belang dat de gewestelijke handhavingsprioriteiten transparant terug te vinden zijn in de handhavingsprocessen op operationeel niveau.** Het bindend karakter van het programma noodzaakt dat de doorwerking van de prioriteiten concreet en tastbaar wordt gemaakt. De gewestelijke handhavingsactoren moeten zicht krijgen op elkaars acties op het terrein om het gecoördineerd handelen te versterken.

Noodzakelijke keuzes bij de inzet van handhavingsinstrumenten, VTE's en middelen voor handhaving, bij het volgen van handhavingsprocessen en bij het uitwerken van handhavingsacties, worden

onderbouwd vanuit een doelgerichte logica. De concrete handhavingsprocessen moeten voorzien dat de gewestelijke handhavingsprioriteiten doelgericht aangepakt worden binnen de mogelijkheden die de regelgeving, de begroting, het personeelsbestand en de organisatie van de administraties bieden. De capaciteit moet afgestemd zijn op de verwachte taakstelling om de prioriteiten ten volle te realiseren. Naast de Europees verplichte controles, moet er voldoende ruimte zijn voor onaangekondigde controles en audits.¹⁴

Handhaving moet ook resultaatgericht zijn. De focus bij het doelmatig organiseren van handhaving dient van bij aanvang op het resultaat te liggen en op het behalen van de vooropgestelde doelen.

Actie:

- **De handhavingsactoren maken de inzet van mensen, middelen en instrumenten om de gewestelijke handhavingsprioriteiten te realiseren zichtbaar in hun plannen zodat een geconsolideerd beeld van de bestaande omgevingshandhavingscontext ontstaat en zij maken ook de opvolging van de gewestelijke handhavingsprioriteiten zichtbaar.**

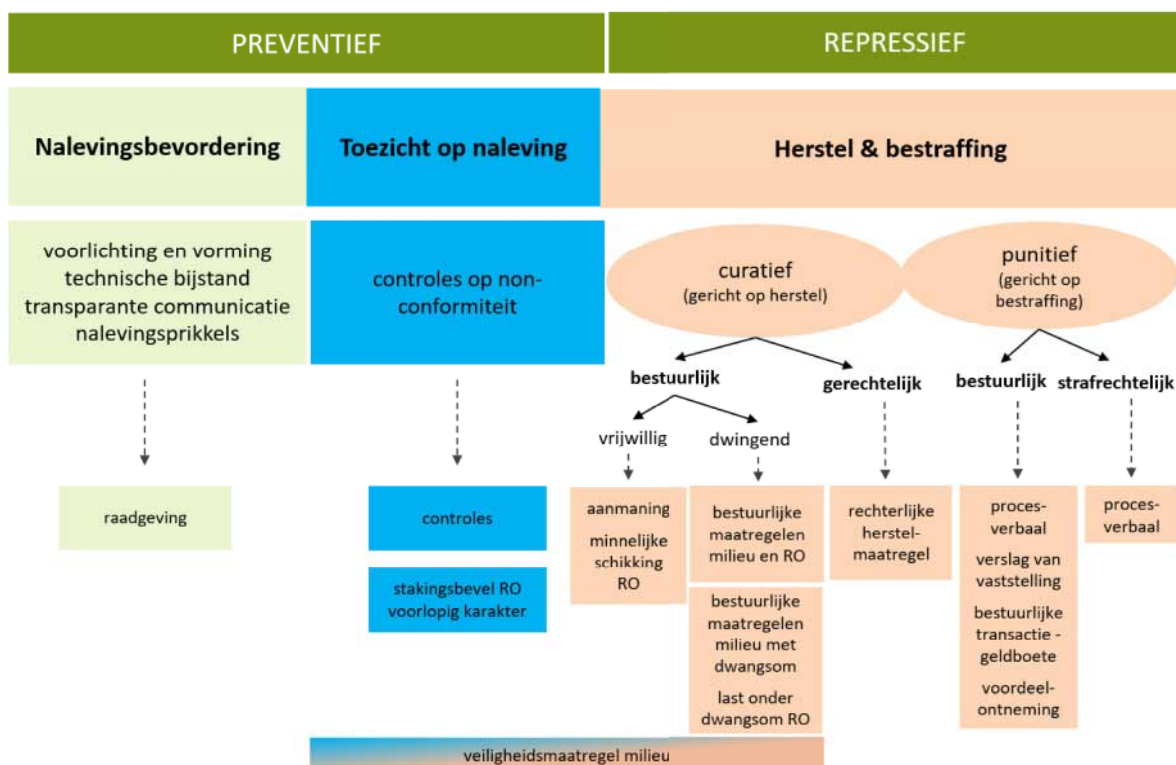
OD.2. Gebruik het juiste instrument op de juiste plaats

De verschillende individuele handhavingssituaties moeten een **gepaste reactie** krijgen, die zo veel mogelijk op gelijke of vergelijkbare wijze kan worden toegepast. Dit betekent evenwel niet dat voor de handhaving van de gewestelijke prioriteiten niet gedifferentieerd kan worden opgetreden.

De controlefrequentie tussen het laatste bezoek en het volgende bezoek alsook de frequentie van de plaatsbezoeken in een lopend dossier moeten afgestemd worden op de aard van de schending en de mogelijke voortgang van schade, op de kwetsbaarheid van de omgeving, op het risico van de activiteit, op de aard van de inrichting of het bedrijf of van het bouwwerk en bij voorrang op de gewestelijke prioriteiten.

¹⁴ Aanbevelingen uit het Verslag namens de Onderzoekscommissie PFOS/PFAS ingediend op 28 maart 2022, *Parl.St. VI.Parl.* 844 (2021-2022), Nr. 36., pag. 54.- 55.

Van iedere burger, bedrijf en overheid wordt verwacht dat zij mee verantwoordelijkheid opnemen voor het realiseren van een goede omgeving met als laatste schakel de handhaving. Bedrijven die in het kader van hun milieuzorgplicht calamiteiten of problemen melden, kunnen rekenen op een zeker vertrouwen en oplossingsgerichte ingesteldheid vanuit de overheid. Daartegenover staat dat tegen bedrijven die hun milieuzorgplicht niet opnemen kordaat gehandhaafd wordt.¹⁵ Er wordt nagegaan of binnen de Europese Unie een meldingsplicht kan worden ingevoerd voor internationale bedrijven over de veroordelingen die zij oplopen en over strenger opgelegde normeringen die hen worden opgelegd in andere Europese landen en met welke instrumenten deze meldingsplicht optimaal kan worden gehandhaafd.¹⁶

Vanuit een kordate, strenge en oplossingsgerichte handhaving wordt een **tweeledig systeem** gehanteerd:

¹⁵ Aanbevelingen uit het Verslag namens de Onderzoekscommissie PFOS/PFAS ingediend op 28 maart 2022, *Parl.St. VI.Parl.* 844 (2021-2022), Nr. 36., pag. 48, 55–56.

¹⁶ Aanbevelingen uit het Verslag namens de Onderzoekscommissie PFOS/PFAS ingediend op 28 maart 2022, *Parl.St. VI.Parl.* 844 (2021-2022), Nr. 36., pag. 51–52.

(1) er wordt in een beginperiode gebruik gemaakt van informatieverstrekking, controles en aanmaningen waarbij de overtreder wordt aangezet om op eenvoudig verzoek schendingen **uit eigen beweging** te doen ophouden en de schade uit eigen beweging te herstellen. Wordt hieraan binnen een redelijke termijn geen gevolg gegeven, dan dient te worden overgestapt naar de dwingende instrumenten.

(2) voor bepaalde risico's, doelgroepen of soorten van schendingen is het aangewezen om onmiddellijk meer **dwingende instrumenten** in te zetten zoals de bestuurlijke maatregelen met opmaak van een proces-verbaal, al dan niet met dwangsom, of de last onder dwangsom en bestuursdwang met opmaak van een proces-verbaal, en/of een bestuurlijke geldboete. Parameters om onmiddellijk een gedwongen aanpak aan te vatten kunnen onder meer de volgende zijn: bepaalde voorgaanden in hoofde van de overtreder, de kennis en hoedanigheid van de overtreder, de hoogdringendheid van het herstel van de schade of - wanneer de schending reeds afgelopen is - als de aard en ernst van de schending en/of de aard van de overtreder een punitief vervolg moeten krijgen volgens het sanctiebeleid.

Hierbij zijn **transparantie en duidelijkheid** over de handhavingsprocessen belangrijke voorwaarden om een gelijke toepassing en bijgevolg ook een **gelijke behandeling** te garanderen. De handhavingsprocessen moeten dan ook duidelijk ergens opgenomen zijn in de plannen en beschikbaar worden gesteld.

Actie:

- **De handhavingsactoren voorzien in een kordate en gepaste reactie op verschillende handhavingssituaties en zorgen voor een uniform optreden binnen hun bevoegdheden door de inzet van de instrumenten transparant in hun operationele plannen op te nemen. Zij stellen hierbij criteria vast voor de onmiddellijke inzet van de dwingende instrumenten, zeker voor wat betreft de gewestelijke handhavingsprioriteiten. Het niet respecteren van de zelfcontrole of het aanleveren van informatie die niet spoort met de werkelijkheid wordt als een zware fout op de milieuzorgplicht gezien en een niet-constructieve opstelling van bedrijven op het vlak van remediering van milieuproblemen geeft aanleiding tot een meer repressieve aanpak. De handhavingsactoren waken erover dat dit in gelijkaardige situaties op een gelijkaardige wijze gebeurt.**

OD.3. Speel kort op de bal

Over alle materies heen is kort op de bal spelen een hoofddoel. Omgevingshandhaving is toekomstgericht en wil nieuwe en bijkomende schade en schendingen voorkomen door actief te handhaven. Er wordt bij voorrang ingezet op het **kort houden van het tijdsverloop tussen de gepleegde schending(en), het vaststellen en doen beëindigen ervan én het bekomen van herstel.**

Kort op de bal spelen houdt in dat de handhavingsactoren **systematisch en gericht inzetten op controles** in milieuaangelegenheden. Het toezicht op zelfcontroles, onder andere bij normoverschrijdingen, en de kwaliteit van de zelfcontroles is daarbij een permanent aandachtspunt.¹⁷ Ook bij ruimtelijke ordening geeft het aanwenden van een **stakingsbevel** een onmiddellijk resultaat op het vlak van voorkomen van verdere hinder en schade en worden de processen-verbaal over het doorbreken van stakingsbevelen in de regel op korte termijn door de procureur des Konings doorgestuurd naar de gewestelijke beboetingsentiteit voor bestuurlijke beboeting.

Eenmaal een handhavingsproces is ingezet, moet het tot het einde worden uitgevoerd. Wanneer de voortgang van een handhavingsproces te lange tijd stagneert, is dat nefast voor het draagvlak en de rechtszekerheid doordat de oorzaak en het gevolg te ver van elkaar komen te liggen en het herstel te lang op zich laat wachten. Er wordt ingezet op werk- en controlemethodieken om de opvolging van dossiers neutraal en onafhankelijk te laten verlopen.¹⁸ De **vervolgstappen dienen op elkaar aan te sluiten**, zeker wanneer minder ingrijpende instrumenten zoals aanmaningen geen resultaten opleveren. Indien bestuurlijke maatregelen niet zijn uitgevoerd binnen de opgelegde termijn is het nodig dat op dat moment de bevoegde instantie de beschikbare instrumenten aanwendt om dit af te dwingen, zoals de bestuurlijke dwangsom, bestuursdwang en/of een proces-verbaal inzake de niet-uitvoering van een bestuurlijke maatregel.

Actie:

¹⁷ Aanbevelingen uit het Verslag namens de Onderzoekscommissie PFOS/PFAS ingediend op 28 maart 2022, *Parl.St. VI.Parl.* 844 (2021-2022), Nr. 36., pag. 52.

¹⁸ Aanbevelingen uit het Verslag namens de Onderzoekscommissie PFOS/PFAS ingediend op 28 maart 2022, *Parl.St. VI.Parl.* 844 (2021-2022), Nr. 36., pag. 54.

- De handhavingsactoren nemen in hun operationele plannen een logisch en redelijk processchema op waarin verloop en inzet van (opeenvolgende) instrumenten aan elkaar gekoppeld zijn (traject). Zij investeren met de beschikbare middelen in hun opvolgingsystemen en houden deze up-to-date, zodat de processen zichtbaar zijn wat de achtereenvolgende stappen betreft en zij stemmen daarbij af met het Vlaams Digitaal Handhavingsplatform. Zij voorzien werk- en controlemethodieken om een neutrale, onafhankelijke en tijdige afhandeling te verzekeren. De gebruikelijke doorlooptijden worden hierbij als parameter gehanteerd.

OD.4. Zet in op de bestuurlijke instrumenten voor toezicht, bestuurlijke maatregelen en bestuurlijke beboeting

Een performante omgevingshandhaving heeft er baat bij dat **bestuurlijke instrumenten voor toezicht, bestuurlijke maatregelen en bestuurlijke beboeting** een prominente plaats innemen naast de gerechtelijke afhandeling. Bij schendingen van de regelgeving moeten bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving aanvullend aan elkaar worden ingezet. Om de uitbouw van de bestuurlijke handhaving te ondersteunen wordt **het bestuurlijk handhavingsinstrumentarium geoptimaliseerd** door toetreding tot het kaderdecreet Vlaamse Handhaving via een implementatiedecreet.

Met het openbaar ministerie zijn in de gezamenlijke COL 04/2019 afspraken gemaakt over de dossiers die prioritair in aanmerking komen voor strafrechtelijke afhandeling. In aanvulling van deze COL worden met het openbaar ministerie verdere afspraken gemaakt rond de categorieën van schendingen die bij voorrang in het bestuurlijk beboetingsspoor afgehandeld worden of via vereenvoudigd proces-verbaal. Er wordt in overleg met de federale overheid onderzocht of het toepassingsgebied van de groepsvordering kan worden uitgebreid naar ernstige milieuvervuiling zodat partijen die schade lijden zich kunnen verenigen via een 'rechtsvordering tot collectief herstel'.

19

¹⁹ Aanbevelingen uit het Verslag namens de Onderzoeksc commissie PFOS/PFAS ingediend op 28 maart 2022. *Parl.St. VI.Parl.*, 844 (2021-2022), Nr. 36., pag. 56.

Bestuurlijke boetes en **bestuurlijke transacties** zijn de instrumenten bij uitstek om een punitief sanctiebeleid te voeren als burgers, bedrijven of overheden weigeren de regelgeving te volgen. Zij worden ook beleidsmatig gehanteerd als ontradingsmiddel om zo toekomstige inbreuken of misdrijven te voorkomen.

De **hoogte van de concrete boetes** wordt **op korte termijn geactualiseerd** en er zal nog meer ingezet worden op het **ontnemen van vermogensvoordelen**.

Het bestuurlijk instrumentarium **gericht op herstel** wordt oplossingsgericht ingezet en gaat illegale situaties tegen, al dan niet in combinatie met bestraffing. Voor de milieumateries worden de bestuurlijke maatregelen door de toezichthouders reeds bij voorrang ingezet en vertegenwoordigt het herstel via gerechtelijke procedures eerder een klein aandeel. Voor wat ruimtelijke ordening betreft is vastgesteld dat in 2019/2020 nog maar zeer beperkt gebruik kon worden gemaakt van de nieuw ingevoerde bestuurlijke herstelmaatregelen van last onder dwangsom en bestuursdwang²⁰. Hierin wordt verandering gebracht ²¹ door meer bestuurlijke maatregelen in te zetten, door in dossiers die normaliter niet door het openbaar ministerie worden vervolgd te voorzien dat niet meer dient te worden gewacht op de doorzending ervan naar de bestuurlijke beboeting, door bestuurlijke maatregelen inzetbaar te maken voor herstel in de oorspronkelijke toestand en door ook complexe en zwaarwichtige dossiers niet meer uit te sluiten van bestuurlijke maatregelen.

Actie:

- **De handhavingsactoren en de beleidsvoorbereiders maken verdere afspraken met de strafrechtelijke handhavingsactoren over het vervolgingsbeleid en over de zaken die het meest efficiënt met bestuurlijke beboeting kunnen afgehandeld worden of met een vereenvoudigd proces-verbaal.**

²⁰ Bestuurlijke maatregelen zijn van toepassing sedert de inwerkingtreding van het handhavingsdecreet op 01/03/2018 op situaties die zijn ontstaan na deze datum. Zie ook : Handhavingsrapport Ruimtelijke Ordening 2019, aanbeveling onder 8.6.3, pag. 68 en Omgevingshandhavingsplan 2020 van de afdeling handhaving bij het departement Omgeving, pag. 23-24. Er wordt conform het Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 juli 2015 en rekening houdend met de decretale bepaling inzake de voorrang van het gerechtelijk traject bij herstel (artikel 6.4.3 §1 VCRO), gewacht tot het openbaar ministerie de dossiers doorstuurt voor bestuurlijke afhandeling of nadat de beslistermijn van het openbaar ministerie is verstreken en het wordt ingezet bij eenvoudige en niet-zwaarwichtige dossiers waarbij de impact eerder gering is (aanpassingswerken, meerwaarde.

²¹ In bijlage 4 zijn de krachtlijnen verder in detail opgenomen.

- De beboetingsentiteit actualiseert de hoogte van de concrete boetes op korte termijn en zet nog meer in op het ontnemen van vermogensvoordelen.
- De beboetingsentiteit voert een transparant en consequent bestuurlijk beboetingsbeleid en werkt de beslissingspraktijk voor schendingen inzake ruimtelijke ordening verder uit zoals bij milieu zodat op basis hiervan ook een openbaar afwegingskader kenbaar wordt gemaakt.
- De criteria voor de inzet van de bestuurlijke herstelmaatregelen voor ruimtelijke ordening zijn verruimd zodat bestuurlijke handhaving van de goede ruimtelijke ordening versterkt wordt. De toepassing ervan wordt periodiek geëvalueerd.

OD.5. Introduceer nieuwe technologische innovaties bij toezicht en opsporing

Er zal worden onderzocht of en hoe het **optimaliseren van processen** en het **gebruik van technologie de omgevingsinspectie en -handhaving kan ondersteunen**. Die ondersteuning kan er bijvoorbeeld als volgt uit zien:

- Inzetten op datacollectie, databeheer en data-analyse zodat omgevingsinspecties gerichter en consistentier kunnen worden uitgevoerd (zoals dat bijvoorbeeld ook in fiscale zaken gebeurt);
- Automatiseren van de aanmaak van documenten (*document automation*);
- Beheer en analyse van de aangemaakte documenten (*document management*) teneinde de kwaliteit en de consistentie van de inspectie en de handhaving in de verschillende regio's te verhogen;
- Gebruik van artificiële intelligentie als ondersteuning bij de aanmaak van documenten in het kader van handhaving.

Nieuwe technologieën kunnen ook bijdragen aan een efficiëntere en meer effectieve omgevingshandhaving op het terrein. De voorbije jaren zijn de mogelijkheden naar inzet van **drones met remote sensing** en het gebruik van **satellietbeelden** in functie van omgevingshandhaving onderzocht²². Uit de onderzoeken blijkt dat beide technologieën voor bepaalde toepassingen **technisch inzetbaar** kunnen zijn en een meerwaarde kunnen bieden om voor omgevingshandhaving

²² Andere nieuwe systemen zoals datamining zijn opgenomen onder OD4 Monitoring en digitalisering van de omgevingshandhaving. Hier gaat het over specifieke technieken.

meer ogen op het terrein te hebben. Zo vb. maakt de toepassing van drones voor fotogrammetrie het mogelijk om kwalitatief hoogstaande volumemetingen te doen op plaatsen die voor toezichthouders ontoegankelijk en onveilig zijn. Ook kunnen zowel geleide emissies als diffuse emissies snel en accuraat indicatief gemeten worden door de combinatie van een drone met een chemisch labo. Satellietbeelden in combinatie met luchtfoto's kunnen de veranderingen aan constructies, verhardingen en vegetaties in kwetsbare, watergevoelige en openruimte gebieden zichtbaar maken. Waar nodig wordt ook de regelgeving aangepast.

Actie:

- **De geldende regelgeving wordt aangepast zodat de handhavingsactoren innovatieve technieken optimaal kunnen inzetten en zodat zij de innovatieve technieken bij toezicht en opsporing ook op andere vlakken kunnen inzetten dan nu al mogelijk is, met respect voor de grenzen van bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de gegevensbescherming. Tevens wordt onderzocht hoe technologie de handhavingsprocessen verder kan ondersteunen.**

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3. VERSTERKEN VAN SAMENWERKING EN INZETTEN OP TRANSPARANTIE

OD.1. Versterk een integrerende samenwerking tussen de verschillende gewestelijke instanties

Met het oog op een meer gerichte, krachtdadige omgevingshandhaving wordt minstens ingezet op een meer efficiënte organisatie, meer samenwerking en verbeterde kennis- en informatiedeling tussen de gewestelijke inspectiediensten binnen het beleidsdomein omgeving²³.

Het voorliggende Omgevingshandhavingsprogramma, dat overkoepelende prioriteiten en acties vastlegt, vormt één van de instrumenten om een integrale en gedragen benadering van het handhavingsbeleid over de omgevingsthema's te realiseren.

Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 stelt het volgende: *“Om na te gaan of het samenvoegen van bestaande inspecties die in essentie repressief optreden, tot de beoogde gestroomlijnde aanpak leidt, starten we een proefproject op. In dit proefproject voegen we een beperkt aantal inspecties die vergelijkbare opdrachten hebben, samen en evalueren we de resultaten halfjaarlijks.”* De Beleidsnota Justitie en Handhaving 2019-2024 bevat een gelijkaardige passage: *“Om na te gaan of het samenvoegen van bestaande inspecties, die in essentie repressief optreden, tot de beoogde gestroomlijnde aanpak leidt, zal ik een proefproject opstarten. In dit proefproject voeg ik een beperkt aantal inspecties die vergelijkbare opdrachten hebben, samen en evalueer ik de resultaten halfjaarlijks. Daarnaast onderzoek ik hoe ik – naar Nederlands voorbeeld – een Inspectieraad kan oprichten, waarbij de verschillende regels van de inspectiediensten op elkaar afgestemd kunnen worden.”*

Als gevolg van verschillende specifieke dossiers of fenomenen, waaronder niet in het minst het PFOS/PFAS-dossier en inbreuken op de mestwetgeving, is het maatschappelijk belang van slagkrachtig en gecoördineerd omgevingshandhaving enkel toegenomen.

²³ AHH, GOP, VPO, ANB, OVAM, VLM, VMM, VEKA.

In die zin is het aangewezen om voor een aantal inspectiediensten die binnen het beleidsdomein omgeving vallen een effectief transitietraject op te starten. Concreet wordt een samenvoeging beoogd van de inspectiediensten en handhavers inzake omgevingsregelgeving binnen het beleidsdomein Omgeving van

- het departement Omgeving
- het Agentschap Natuur en Bos
- de Vlaamse Landmaatschappij
- de Vlaamse Milieumaatschappij
- de OVAM

aangevuld met de voor deze overdracht noodzakelijke management ondersteunende diensten (MOD), naar het departement Omgeving. Dit traject zal voorbereid worden met de betrokken entiteiten en er wordt een gefaseerd plan van aanpak uitgewerkt.

Actie:

Een transitietraject wordt gestart, waarbij de inspectiediensten en handhavers inzake omgevingsregelgeving binnen het beleidsdomein Omgeving van het departement Omgeving, het Agentschap Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij, de Vlaamse Milieumaatschappij en de OVAM worden samengevoegd.

OD.2. Zet in op samenwerking met alle betrokken actoren

Omgevingshandhaving is niet alleen een zaak van gewestelijke inspectiediensten. Naast hen zijn handhavingsactoren actief die eveneens een belangrijke rol hebben in de uitvoering van het gewestelijke handhavingsbeleid en waarmee de samenwerking afgestemd moet verlopen. Alle handhavingsactoren zijn verenigd in het **Vlaams Forum Omgevingshandhaving**: gewestelijke, federale, provinciale, gemeentelijke en intergemeentelijke actoren. De focus ligt op overleg, kennisdeling en samenwerking in functie van de realisatie van het handhavingsbeleid, de afstemming van de handhavingsuitvoering, en het uitwisselen van ervaringen en benoemen van knelpunten met het oog op eventuele bijsturing van het beleid. Het Forum is in die zin een klankbord voor het Vlaamse

handhavingsbeleid en vormt een brug tussen de verschillende handhavingsactoren over de bestuursniveaus heen.

Actie:

- Het Vlaams Forum Omgevingshandhaving vormt de brug tussen het gewest en handhavingsactoren die een rol hebben in de realisatie van het Vlaamse omgevingshandhavingsbeleid.
- De handhavingsactoren dragen bij aan een optimale werking van een geïntegreerde beleidscyclus en zorgen voor een goede doorstroming van relevante kennis en informatie rond een specifieke regio of sector vanuit de handhavingsvaststellingen naar vergunningverlenende overheden en naar het omgevingsbeleid, evenals rond handhaafbaarheid van regelgeving.

OD.3. Hanteer een heldere visie op interbestuurlijke samenwerking tussen gewest en gemeente

De interbestuurlijke relatie tussen het gewest en de gemeentelijke overheden is tweeledig. Enerzijds heeft de Vlaams overheid een algemene opdracht tot ondersteuning van de gemeentelijke overheden. Het doel van die ondersteuning is het creëren van een kader en tools zodat de gemeentelijke overheden hun handhavingsopdracht op een volwaardige manier kunnen uitbouwen. Anderzijds hebben beide bestuursniveaus een decretale opdracht om via handhaving het omgevingsbeleid te realiseren.

Een decretale bepaling zorgt ervoor dat de **inkomsten uit herstel**, aan het betrokken lokaal bestuur die het volledige handhavingsproces heeft uitgevoerd, worden toegewezen. Zodoende kan een actieve lokale handhaving met deze middelen verder worden versterkt.

Het gewest organiseert zich als één aanspreekpunt voor lokale handhavingsactoren op het terrein van waaruit een efficiënte informatiedoorstroming en kennisdeling (o.a. checklists, sjablonen,

praktische leidraden,...) gebeurt door de uitbouw van één portaalsite voor **omgevingshandhaving**²⁴. Hierbij is het belangrijk dat deze tools zoals die worden opgemaakt in het departement Omgeving voldoende concreet zijn, zodat de lokale actoren er praktisch mee aan de slag kunnen. Die ondersteuning wordt versterkt door het uitbouwen of faciliteren van **opleidingen** die op een permanente en gestructureerde manier worden aangeboden, en van **gedecentraliseerde netwerken** voor het delen van good practices en tot versterking van de samenwerking tussen alle handhavingsactoren.

Het grote belang van lokale besturen bij het realiseren van het Vlaamse beleid kan moeilijk worden onderschat. De **bijdrage van de lokale handhavingsactoren tot realisatie van de gewestelijke handhavingsprioriteiten** is cruciaal. Vanuit het inzicht dat de gewestelijke handhavingsprioriteiten een gemeenschappelijk belang, en dus ook het lokale belang dienen, worden **intergemeentelijke of regionale samenwerkingen gefaciliteerd** die bijdragen aan de deze prioriteiten, d.m.v. projectondersteuning, coaching en kennisdeling. Dit wordt deels gefinancierd met de middelen die door handhaving gegenereerd worden.

Acties:

- **Decretale aanpassingen worden doorgevoerd zodat inkomsten uit herstel terugvloeien naar het betrokken lokaal bestuur, ter ondersteuning van de lokale handhaving. Een gedeelte van de inkomsten uit bestuurlijke beboeting zal aan maatregelen ter ondersteuning van een sterkere lokale handhaving worden besteed.**
- **Intergemeentelijke of regionale samenwerkingen die bijdragen aan de gewestelijke handhavingsprioriteiten worden gefaciliteerd.**
- **De expertise in de Vlaamse overheid en praktische tools rond handhaving worden ter beschikking gesteld aan de lokale overheden vanuit één aanspreekpunt en via één portaalsite en d.m.v. opleidingen.**
- **Via gedecentraliseerde netwerken zal de samenwerking tussen alle handhavingsactoren op het terrein verder versterkt worden.**

²⁴ Zie verder onder *OD4 Monitoring en digitalisering van de omgevingshandhaving*.

OD.4. Ontwikkel een gericht communicatiebeleid over handhaving

Wat communicatiebehoeften m.b.t. handhaving betreft, kunnen er verschillende doelgroepen geïdentificeerd worden waaronder de handhavingsactoren, burgers, bedrijfssectoren, erkende deskundigen,... Een goed handhavingsbeleid moet tegelijk een doelgroepgericht communicatiebeleid over handhaving ontwikkelen en uitvoeren, het klachtenbeheer voortdurend optimaliseren en waar nodig de burgers voldoende betrekken bij handhaving.

Momenteel zit informatie voor bedrijven, architecten, projectontwikkelaars,... om conform de regelgeving aan de slag te gaan met hun project of activiteit of conform de regelgeving te handelen bij de uitvoering van hun activiteiten, verspreid over diverse websites van de gewestelijke instanties. Via één portaalsite moeten zij deze informatie eenvoudig kunnen terugvinden en worden doorverwezen naar sectorspecifieke tools (cfr. nalevingsbevordering: flyers, leidraden,...).

Daarnaast biedt deze portaalsite ook info over het omgevingshandhavingsprogramma en de prioriteiten zelf, worden nieuwsflitsen gepubliceerd over handhavingscampagnes, cijfers m.b.t. zowel gewestelijke als lokale handhavingsactiviteiten,... Door immers meer transparant te communiceren, wordt de boodschap gegeven dat handhaving méér is dan louter aanwezigheid op het terrein en repressief optreden, en wordt handhaving op een positieve manier in beeld gebracht. Deze zeer zichtbare aanpak zal bovendien lokale besturen confronteren met hun eigen 'niveau' op vlak van het voeren van een handhavingsbeleid zodat ze zich, indien nodig, kunnen bijsturen om nog meer actief in te zetten op handhaving.

Een gericht communicatiebeleid over handhaving vereist één duidelijk en efficiënt eerstelijns contact voor klachten, dat burgers achteraf ook feedback geeft over wat er met hun klacht is gebeurd. De klachten worden geregistreerd binnen het te ontwikkelen data-uitwisselingsstelsel tussen handhavingsactoren in de schoot van het Vlaams Handhavingsplatform (zie SD4 OD2). Binnen dat stelsel kan de opvolging van de klacht worden gevolgd: de handhavingsactor die instaat voor de verdere behandeling, het gekozen proces en de ingezette instrumenten. Dat platform zal de bron vormen voor een gezamenlijk klachtenbeheersysteem.

Acties:

- De basis wordt gelegd voor een gezamenlijk klachtenbeheersysteem dat fungeert als één efficiënt eerstelijns contact voor de burger voor registratie en behandeling van klachten;
- Er wordt werk gemaakt van één duidelijke, up- to- date portaalsite voor verschillende doelgroepen (burger, bedrijf, handhavingsactor,...) dat als doorkliktool fungeert naar informatie m.b.t. regelgeving, nalevingstools, praktische leidraden,... en eveneens fungeert als hét centrale communicatiekanaal voor gewestelijk omgevingshandhavingsbeleid, gevoerde campagnes, cijfers m.b.t. handhavingsuitvoering, ...
- Door een benchmarktool en het publiceren van cijfers m.b.t. lokale handhavingsuitvoering zullen zowel de lokale besturen als het brede publiek geïnformeerd worden over de geleverde inspanningen op lokaal niveau op vlak van handhaving.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 4. MONITORING EN DIGITALISERING VAN DE OMGEVINGSHANDHAVING

OD.1. Evalueer en rapporteer over het beleid door monitoring

Het omgevingshandhavingsprogramma is geen vrijblijvend beleidsdocument. Monitoring van de uitvoering en evaluatie van de behaalde resultaten zijn essentieel en vormen de basis voor verdere beleidsontwikkeling. Bovendien worden het programma en de rapportering aan elkaar gekoppeld. Zo wordt samen met de inwerkingtreding van dit programma de basis gelegd voor een meer wetenschappelijke en transparante analyse van het beoogde beleid in dit programma waarop de verdere beleidsontwikkeling mede wordt geënt.

De monitoring moet het mogelijk maken om een onderbouwde beleidsevaluatie uit te voeren van het handhavingsprogramma. Hiertoe werden de nodige indicatorensets ontwikkeld waarvoor de dataverzameling wordt opgezet. Een eerste indicatorenset focust op het monitoren en evalueren van de acties in dit programma. Deze laat toe na te gaan of het omgevingshandhavingsprogramma doorwerkt naar alle actoren die gevat zijn door het omgevingshandhavingsprogramma en of de engagementen door alle betrokkenen worden ingevuld (zie bijlage 5). Een tweede indicatorenset focust op de handhavingsacties m.b.t. de zeven gewestelijke prioriteiten. Naast de beproefde actiegerichte indicatoren, die moeten toelaten om de inzet van mensen, middelen en instrumenten voor deze handhavingsacties te monitoren, zal er nu ook aandacht gaan naar de monitoring en evaluatie van de effecten van deze acties, op de omgeving en op het gedrag, via effectgerichte indicatoren (zie bijlage 6).

Decretaal is voorzien dat de Vlaamse Regering periodiek in het tweede en het vijfde jaar van de regeerperiode over het omgevingshandhavingsbeleid en de omgevingshandhavingsuitvoering rapporteert. De eerstvolgende decretaal voorziene rapportering is in het najaar 2024. Dat jaartal geeft de tijdshorizon aan waarop een eerste evaluatie van de uitvoering van dit programma mag worden verwacht. De jaarlijkse cijfermatige rapportage over de handhavingsuitvoering en de dataverzameling i.f.v. de indicatoren zullen hiervoor de basis vormen. Geplaatst binnen de nodige omkadering voor de juiste interpretatie zal dit een helder beeld geven van de gevoerde handhavingsuitvoering en het gevoerde handhavingsbeleid als basis voor evaluatie.

De rapportering over de acties in het programma maakt de voortgang zichtbaar van het gewenste beleid en zo ook van de handhavingsgerelateerde aanbevelingen uit de Onderzoekscommissie

PFOS/PFAS²⁵ en van de aanbevelingen uit de systeemaudit die in het programma verwerkt zijn. De rapportering vormt de basis voor verder maatschappelijk debat en bespreking in het parlement.

Actie:

- **Opzetten van dataverzameling die monitoring toelaat van indicatoren die informatie aanleveren over de realisatie van de acties in het omgevingshandhavingsprogramma en over de realisatie en het effect van de acties i.k.v. de zeven gewestelijke handhavingsprioriteiten i.f.v. beleidsevaluatie en voor rapportering en communicatie over het handhavingsbeleid en – uitvoering**

OD.2. Zet in op digitalisering van handhaving

De indicatoren (zie OD1) en de cijfers die nodig zijn voor de communicatie over handhavingsuitvoering en -campagnes (zie SD3, OD4) vormen de basis voor verdere **data-ontwikkeling en data-verzameling**. Deze data-ontwikkeling, -verzameling en -verwerking gebeurt maximaal op een digitale manier via data-integratie en datamining. Hierbij wordt bij voorkeur het **only once principe** gehanteerd zodat parallel met de verdere digitalisering van en data-uitwisseling binnen de omgevingshandhaving, de omvang van de bevraging voor datavergaring bij de actoren wordt afgebouwd. Voor de opvolging en evaluatie van zaken die niet gemeten kunnen worden, zullen andere methodes gezocht worden.

Naast digitalisering en automatisering in functie van monitoring en rapportering over het beleid en de uitvoering, is er nood aan een digitaal systeem van kennis- en informatiedeling tussen de handhavingsactoren in het kader van de handhavingsuitvoering (zie SD3, OD1). Hiertoe wordt een systeem ontwikkeld in de schoot van het Vlaams handhavingsplatform, een sectoroverschrijdend platform dat wordt opgezet vanuit Vlaamse handhaving. Dat systeem zal en databron voor handhavingsactoren tot op niveau van perceel/ bedrijf (vb. klachten, eerdere PV's) en handhavingsactiviteiten vb. per doelgroep/ object/ thema/ entiteit)²⁶ zijn. Hierbij dient weliswaar rekening gehouden te worden met de GDPR-regelgeving en met de vertrouwelijkheid van sommige bedrijfsdocumenten. Het zal de proces-flow van het handhavingstraject zichtbaar maken voor de handhavers (en mogelijks deels voor de burger). Anderzijds vormt het platform een bron voor dataverzameling voor monitoring van handhavingsactiviteiten, rapportering en gerichte en consistente inspecties en handhaving. Het systeem moet worden uitgebouwd voor de gewestelijke handhavingsentiteiten, met het oog op verdere uitrol naar lokale handhavingsactoren. Het kan een belangrijke ondersteuning voor de lokale handhavers zijn en een aanzet tot uniforme handhaving. Bundeling van alle informatie op één plaats kan op zich al bijdragen tot handhaving. Koppeling aan het

²⁵ Aanbevelingen uit het Verslag namens de Onderzoekscommissie PFOS/PFAS ingediend op 28 maart 2022, *Parl.St. VI.Parl.* 844 (2021-2022), p. 62.

²⁶ Zie SD3, OD1.

bestaande omgevingsloket voor vergunningen zal daarbij een pluspunt zijn gelet op de verwevenheid tussen het vergunningen- en handhavingsproces.

Acties:

- **Verdere digitalisering gebeurt in functie van monitoring van en rapportering over het beleid.**
- **Het Vlaams Digitaal Handhavingsplatform wordt mee uitgebouwd tot het systeem waarin data, nodig voor digitale opvolging van klachten en handhavingsdossiers, worden verzameld. Het maakt digitale informatie-uitwisseling tussen de handhavingsinstanties i.k.v. handhavingsuitvoering mogelijk en bevat een automatische aanmaak van documenten. Het maakt de proces-flow van het handhavingstraject zichtbaar voor de handhavers (en mogelijks deels voor de burger) en wordt gekoppeld aan het omgevingsloket voor vergunningen. Het wordt een bron van informatie voor gerichte en consistente inspecties en handhaving evenals voor monitoring en rapportering**

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 16 december 2022 tot vaststelling van het omgevingshandhavingsprogramma, vermeld in artikel 16.2.2 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en artikel 6.1.3 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening

Brussel, 16 december 2022

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlage 2 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 16 december 2022 tot vaststelling van het omgevingshandhavingsprogramma, vermeld in artikel 16.2.2 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en artikel 6.1.3 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening

BIJLAGEN

**Bijlage 1: Gewestelijke handhavingsprioriteiten en bijdrage via
individuele handhavingsprioriteiten¹**

GEWESTELIJKE PRIORITEIT (1): HANDHAVING VAN DE NORMEN INZAKE DE INSTANDHOUDING VAN BIODIVERSITEIT	
<i>Natuur – waaronder ook bos valt – is in Vlaanderen door de wetgeving beschermd. Natuurinspecteurs kijken erop toe dat die wetgeving correct wordt nageleefd. Het toezicht en de actieve opsporing van milieumisdrijven of -inbreuken richten zich vooral op het Natura 2000-netwerk (Europees beschermd gebied in Vlaanderen), de ruimtelijk kwetsbare gebieden en tenslotte de agrarische gebieden. Een goede naleving van de natuurregelgeving moet er in de eerste plaats voor zorgen dat beschermde vegetaties en soorten en hun leefgebieden in stand worden gehouden. Wanneer de regelgeving toch wordt overtreden, wordt in dat geval via het handhavingsspoor het herstel van de vegetatie of leefgebieden nagestreefd.</i>	
<i>Doel 1.1.: controle op de regelgeving inzake de instandhouding van vegetaties en soorten</i>	
Doelgroep/Focus	landbouwsector: controle op de milieubeheerregelgeving, graslanden en KLE, de regelgeving inzake het gebruik van pesticiden beherende overheden: controle op de bepalingen bermbesluit (maaitijdstippen, niet afvoeren maaisel); instandhoudingsplicht; promotie best practices inzake bepalingen bermbesluit en instandhoudingsplicht
Strategie/Instrument	nalevingsbevordering: aangepast lespakket voor landbouwscholen; verstaanbare beelden en aangepaste communicatie over milieubeheerregelgeving, graslanden en KLE + het gebruik van het instrument raadgeving i.v.m. graslanden en KLE, bemesting en gebruik van pesticiden voor de landbouwsector: technische bijstand voor de beherende overheden nalevingstoezicht: aangekondigde controles op beherende overheden
Gebied	Vlaanderen
Actoren	ANB
<i>Doel 1.2.: herstel van vegetaties en leefgebieden</i>	
Doelgroep/Focus	landbouwsector: nazicht op potentieel gescheurde graslanden op basis van early warning systeem (remote sensing); ontwikkeling proof of concept (POC) voor een early warning systeem voor het verdwijnen van kleine

¹ De strategie 'herstel en bestraffing' wordt, waar passend, ingezet (zie SD1 OD3), maar uiteraard steeds na toepassing van de strategie van nalevingstoezicht; er werd voor gekozen om dit niet telkens aan te geven in de tabellen van bijlage 1

	landschapselementen; opzetten proeftraject om na te gaan of de POC digitale detectie van ont kruining bij kan dragen aan een doelmatige handhaving van kleine landschapselementen • aanvragers vergunningen en machtigingen (divers o.a. burgers, landbouwers, ...): controle op de correcte naleving van een kapmachtiging of omgevingsvergunning voor vegetatiewijziging; controle op de naleving van het verbod op vegetatiewijziging van bepaalde vegetaties; nazicht op de uitvoering van compenserende ontbossingen • bijzondere veldwachters, landbouwers, gemotoriseerde recreanten, grondeigenaars, internet-handelaars, jagers (incl. stropers), organisatoren van (recreatieve) evenementen (informele groepen), overheden, paardenhouders, tuincentra en vogelhouders: controle na meldingen van eventuele overtredingen
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles op potentieel gescheurde landschappen • onderzoek: naar remote sensing voor early warning verdwijnen KLE en inzake proeftraject digitale detectie ont kruining • nalevingstoezicht: controles op vraag van vergunningverlenende instanties • nalevingstoezicht: behandelen van meldingen van overtredingen
Gebied	• Vlaanderen met voor controles op vraag van vergunningverlenende instanties op compenserende ontbossingen niet in woon- en industriegebieden en voor het behandelen van meldingen van overtredingen door diverse doelgroepen in hoofdzaak in Speciale beschermingszones (SBZ) en ruimtelijk kwetsbaar gebied (RKG)
Actoren	• ANB
<i>Doel 1.3.: instandhouding van soorten</i>	
Doelgroep/Focus	• jagers (incl. stropers): controle op de jacht op wild (stroperij, uitzetten van wild, ...); het aanleggen van niet gemelde of niet-conforme voederplaatsen; uitzetten van everzwijnen • jagers, bijzondere veldwachters, duivenmelkers, private eigenaren: controle op het illegaal doden van beschermde soorten • burgers en georganiseerde criminaliteit: aanpak van illegale vogelvangst in de periode september tot april • dierenwinkels en handelaars op vogelbeurzen en -markten: aanpak van illegale vogelhandel • sector van de vogelhouderij: aanpak van illegale vogelvangst • vissers: controle pop illegale visvangst; vergunningsplicht fuikvisserij, illegale fuiken, recreatieve visserij met hengel; illegale palingfuiken, snoekbaarsstroperij; bezit visverlof en visserijwetgeving bij recreatieve hengelaars
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles, met een verhoogd toezicht n.a.v. meldingen
Gebied	• Vlaanderen, en specifiek voor de bescherming van wolven in Limburgs wolvengebied en specifiek voor illegale visvangst in het Schelde-estuarium (vergunningsplicht fuikvisserij, illegale fuiken, recreatieve visserij met hengel) en in de relevante inspectieregio's (illegale palingfuiken, snoekbaarsstroperij)
Actoren	• ANB

Doel 1.4.: vrijwaren traceerbaarheid genetisch materiaal	
Doelgroep/Focus	gebruikers van genetisch materiaal: opmaak inspectieplan ABS-verordening + operationalisering controleapparaat na aanwerving 2 VTE conform advies IF
Strategie/Instrument	voorbereiding nalevingstoezicht: administratieve controles
Gebied	Vlaanderen
Actoren	ANB
Doel 1.5.: versterken van natuurlijke habitats	
Doelgroep/Focus	landbouwsector: controle op de naleving van de voorwaarden van een afgesloten beheerovereenkomsten
Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controles
Gebied	Vlaanderen
Actoren	VLM
Doel 1.6.: beschermen kwetsbare gebieden natuur	
Doelgroep/Focus	landbouwsector: controle op het bemestingsbeperking of -verbod
Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controles
Gebied	percelen gelegen in natuur- en bosgebieden
Actoren	VLM

GEWESTELIJKE PRIORITEIT (2):**HANDHAVING VAN DE NORMEN INZAKE DE REDUCTIE VAN DE EMISSIES VAN BROEIKASGASSEN**

Van alle broeikasgassen die de mens uitstoot, is koolstofdioxide (CO₂) het belangrijkste. Ruim de helft van het versterkte broeikaseffect wordt veroorzaakt door CO₂. Aan de bron ligt het gebruik van fossiele brandstoffen. Fluorgassen zijn de sterkste broeikasgassen op aarde: ze kunnen duizenden keren zoveel opwarming veroorzaken als CO₂. Bekende fluorgassen zijn HFK's en PFK's die kunnen voorkomen in onder meer koelinstallaties. In het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEK) 2021-2030 wordt toezicht en handhaving als actie voorzien om de uitstoot van gefluoreerde ozonafbrekende stoffen en broeikasgassen (F-gassen) te verminderen, dit naast het responsabiliseren van specifieke doelgroepen. Het VEK 2021-2030 vermeldt dienaangaande de volgende actie: 'Versnellen vernieuwingsgraad en optimalisatie van de instellingen van bestaande verwarmingsketels op aardgas en stookolie door sensibilisering en handhaving'.

Doel 2.1.: verminderen van illegale emissies van F-gassen

Doelgroep/Focus	klasse 1-inrichtingen: controle op de uitbatingsvoorwaarden koelinstallaties/airco's distributiesector (retailsector, vnl. grootwarenhuizen), grote horecaketens: controle op het beheer en onderhoud + gebruik F-gassen in koelinstallaties gecertificeerde koeltechnische firma's: controle op het gebruik en afvoer van F-gassen + erkenning (werking en kwaliteit); uitbatingsvoorwaarden VLAREM/VLAREL
Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controles; voor gecertificeerde koeltechnische firma's: zowel geplande als reactieve controles
Gebied	Vlaanderen
Actoren	HH en VEKA

Doel 2.2.: verminderen van illegale emissies van CO2	
Doelgroep/Focus	• huiseigenaars: controle op de onderhoudsplichten en conformiteit met rendementseisen voor verwarmingsketels op aardgas en stookolie • lokale besturen: opmaak van een kader voor handhaving onderhoudsplichten en rendementseisen van verwarmingsketels op aardgas en stookolie
Strategie/Instrument	• nalevingsbevordering: sensibiliseren en communicatie via woningpas; ondersteuning van lokale handhavers
Gebied	• Vlaanderen
Actoren	• VEKA

**GEWESTELIJKE PRIORITEIT (3):
HANDHAVING VAN DE NORMEN INZAKE STIKSTOF**

In beschermde natuurgebieden (Natura 2000) moet de stikstofdepositie verminderen. Te veel stikstofdepositie bedreigt de biodiversiteit. De regelgeving is er op gericht om nutriëntenverliezen naar grondwater en oppervlaktewater zo veel mogelijk tegen te gaan. Stikstofhoudende materiaalstromen worden nauwlettend gevolgd, zowel tijdens de productie als bij transport. Een doorgedreven registratie moet toelaten illegale stikstofverliezen te traceren.

Doel 3.1.: verminderen van illegale N-emissies naar de lucht

Doelgroep/Focus	• landbouw: naleving van de regelgeving inzake de voorwaarden voor de constructie en werking van biologische en chemische luchtwassers, van PAS-lijst-technieken en van stalsystemen; mestopslag; mestopbrenging • mestverwerking: controle op de werking mestverwerkingsinstallaties • industrie en energieproductie: controles op de naleving van de emissiegrenswaarden geleide emissies van NOx en NH3 naar de lucht
Strategie/Instrument*	• nalevingstoezicht: controles, emissiemetingen
Gebied	• Vlaanderen
Actoren	• HH en VLM

Doel 3.2.: verminderen van illegale N-emissies naar grondwater en oppervlaktewater

Doelgroep/Focus	• landbouw: naleving van de regels inzake onrechtmatige lozingen mest-, pers- en silosappen en andere nutriëntrijke verliezen; mestopslag; registratie kunstmeststoffen; bemestingsnormen; mestopslag;; incidentele of moedwillige lozingen van zeer vervuilende silo- of erfsappen • mestverwerkers: controle op mestopslag; lekken van silo(sappen) en verontreinigd hemelwater • burgers, exploitanten en lokale besturen: controle op grondbewerkingen in 1 m - zone van waterlopen en -wegen • industrie: voldoen aan de lozingsvoorwaarden voor N

Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controles; controle na melding; routinecontroles + monsternamen/analyse nalevingsbevordering: sensibiliseren landbouwsector
Gebied	Vlaanderen
Actoren	HH, VLM en VMM

Doel 3.3.: vrijwaren traceerbaarheid van N

Doelgroep/Focus	landbouw: opvolging van stromen (opgevangen N in luchtwassers); registratie aangekochte en gebruikte kunstmeststoffen; registratie van het transport; samenstelling mest erkende mestvervoerders: registratie van het transport; samenstelling mest
Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controle; controle via staalname/analyse
Gebied	Vlaanderen
Actoren	VLM

**GEWESTELIJKE PRIORITEIT (4):
DE AANPAK VAN DE DROOGTEPROBLEMATIEK**

Als gevolg van de aanhoudende droogteperiodes tijdens de afgelopen vier jaren kwam de grondwaterproblematiek en de daaraan gekoppelde noodzaak tot rationeel (grond)watergebruik en de handhaafbaarheid ervan extra onder de publieke aandacht. De handhaving op het nog toegelaten gebruik van grondwater is noodzakelijk om het gevoerde beleid mee in de realiteit om te zetten, zoals ook specifiek vermeld in de in 2020 gelanceerde Blue Deal van de Vlaamse Regering in de strijd tegen droogte en waterschaarste. Daarnaast zijn er in het maatregelenprogramma bij de stroomgebiedsbeheerplannen specifieke prioriteiten gesteld voor de handhaving in het kader van het integraal waterbeleid, waaronder de noodzaak voor controle op (illegale) grondwaterwinningen en boorbedrijven.

Doel 4.1. tegengaan van illegale boringen en grondwaterwinning en gebruik van grondwater traceren

Doelgroep/Focus	boorbedrijven: controle op de erkenningsvoorwaarden boorbedrijven, aanleg van boringen exploitanten: controle op de exploitatie van grondwaterwinningen alle actoren in het bouwgebieden: ingebruikname meldpunt boringen erkende boorbedrijven discipline bemalingen: controle op het gebruikte boormateriaal bronbemalers en alle actoren in het bouwgebieden: implementatie van het actieplan Compliance Promotion Bronbemalingen inspectiediensten in EU: focus op regelgeving en op inspectietechnieken en -methodieken

Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles bij boorbedrijven en exploitanten en specifiek bij boorbedrijven zowel desktopcontroles als controles ter plaatse bij boringen op het terrein • nalevingsbevordering: transparante communicatie door ingebruikname meldpunt boringen • onderzoek: onderzoek implementatie GPS-tracering op boormateriaal • nalevingsbevordering: uitvoering actieplan Compliance Promotion Bronbemalingen via inzet van voorlichting en vorming, technische bijstand, transparante communicatie en nalevingsprikkels • kennisuitwisseling en netwerken: afstemming met andere lidstaten, gezamenlijke controles, inventarisatie goede praktijken
Gebied	• Vlaanderen • specifiek voor de actie voor inspectiediensten EU: Vlaanderen + grondgebied van andere lidstaten EU en van waar organisaties uit andere landen die zich op EU-regelgeving aligneren, bevoegd zijn
Actoren	• HH, VMM, VPO, GOP, VLM en specifiek voor de uitvoering van het actieplan Compliance Promotion Bronbemalingen de volgende extra actoren: BJO en de bedrijfsfederaties VCB en BVBB • inspectiediensten in EU en organisaties uit andere landen die zich op EU-regelgeving aligneren
<i>Doel 4.2. duurzaam grondwatergebruik</i>	
Doelgroep/Focus	• exploitanten: exploitatie van beregeningsinstallaties
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles
Gebied	• exploitanten
Actoren	• HH
<i>Doel 4.3. tegengaan van verdroging in speciale beschermingszones</i>	
Doelgroep/Focus	• burgers, exploitanten: testcase om niet-vergunde drainages in beeld te brengen
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: onderzoek
Gebied	• ruimtelijk kwetsbare gebieden binnen SBZ
Actoren	• ANB en VMM
<i>Doel 4.4. tegengaan van illegale oppervlaktewateronttrekking en gebruik van oppervlaktewater traceren</i>	
Doelgroep/Focus	• burgers en exploitanten: controle op illegale wateronttrekkingen uit oppervlaktewater
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles
Gebied	• Vlaanderen, in en rond onbevaarbare waterlopen
Actoren	• VMM

GEWESTELIJKE PRIORITEIT (5): HANDHAVING IN FUNCTIE VAN EEN DUURZAAM BEHEER VAN MATERIAALKRINGLOPEN EN AFVALSTOFFEN	
<i>Onze economie moet meer en meer evolueren naar een circulaire economie. Afvalstoffen kunnen het einde-afvalstatuut bereiken en opnieuw grondstoffen worden. Dit vereist een duurzaam beheer van materiaalstromen en afvalstoffen opdat schade aan de omgeving wordt voorkomen. Een van de basisprincipes van het afvalstoffen- en materialenbeleid in Vlaanderen is een selectieve inzameling aan de bron. Dit is een belangrijke voorwaarde om te komen tot hoogwaardige materiaalrecyclage. Elke schakel in de keten speelt hierin een belangrijke rol, gaande van de afvalstoffenproducent, over de inzamelaar, de vervoerder en de sorteerder tot de (eind)verwerker. De focus van toezicht en handhaving ligt daarom op een duurzame exploitatie waarbij afval zo veel mogelijk wordt voorkomen/beperkt, op een duurzame inzameling, sortering en verwerking van materialen, op hergebruik van materialen en op de traceerbaarheid van materiaalstromen.</i>	
Doel 5.1.: duurzame exploitatie, verwerking en hergebruik van materialen	
Doelgroep/Focus	exploitanten: controle op naleving voorwaarden vergunning + voorwaarden verwerking en hergebruik bij afval, bodem en grondstoffen
Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controles op gebruiksvoorwaarden en via staalnames en analyses
Gebied	Vlaanderen
Actoren	HH en OVAM
Doel 5.2.: duurzame inzameling, sortering en verwerking van materialen	
Doelgroep/Focus	recyclageparken en sorteerbijzettingen: controle op de selectieve inzameling, gepaste sortering en verwerking van asbestafval en van bouw- en sloofafval bedrijven, inzamelaars en overslag- en sorteercentra: controle op de selectieve inzameling, gepaste sortering en verwerking bedrijfs(rest)afval eindverwerkers (o.a. verbrandingsovens en stortplaatsen): controle op de selectieve inzameling, gepaste sortering en verwerking afval
Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controles
Gebied	Vlaanderen
Actoren	HH
Doel 5.3.: duurzame verwerking van afval bewaken (met inbegrip van vrijwaren traceerbaarheid)	
Doelgroep/Focus	biogasinstallaties en composteerinstallaties: controle op de verwerkingsprocessen en verwerkte materialen afvalverwerkers: controle op het wegtransport van afvalstromen; verwerking van afvalstoffen

Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controles, en bij biogasinstallaties controles via staalnames en analyses
Gebied	Vlaanderen
Actoren	HH

Doel 5.4.: traceerbaarheid afvalstromen vrijwaren (met inbegrip bewaken duurzame verwerking)

Doelgroep/Focus	producenten, logistieke bedrijven, verwerkers en recyclagebedrijven: controle op kunststofpelletverlies afvaltransportsector: controle op wegtransport van afvalstromen; grensoverschrijdende afvalstromen, in het bijzonder uitvoer van afvalstoffen (o.a. tweedehandsvoertuigen) via zeehavens; uitvoering van EVOA actieplan met risicobeoordeling (oliehoudend afval, chemisch afval, AEEA, metaalafval, bodem, kunststofafval, ...) rederijen: opvolging van meldingen van uitvoer, doorvoer en invoer van schepen waarvoor indicaties zijn dat deze schepen overgebracht worden naar de sloop (te slopen schip = afval) burgers en bedrijven: controle op het achterlaten van zwerfvuil en sluikestorten + onderzoek op aanwijzing van sluikestorten (= reactief)
Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controles, en specifiek voor rederijen: monitoring n.a.v. meldingen + controles, en, inzake achterlaten van zwerfvuil en sluikestorten in gebieden van ANB: controle via betrapting
Gebied	Vlaanderen, en meer specifiek de zeehavens voor grensoverschrijdende uitvoer van afvalstoffen en voor controles op de rederijen Vlaanderen voor het achterlaten van zwerfvuil en meer specifiek in en langs waterlopen, op en naast de waterwegen, langs de openbare wegen en hun aanhorigheden en in gebieden van ANB; inzake onderzoek op aanwijzing van sluikestorten: in de gebieden van ANB en in om hun natuurwaarde relevante ruimtelijk kwetsbare gebieden
Actoren	HH, OVAM, VMM, DVW, AWV en ANB

Doel 5.5.: traceerbaarheid van afvalstromen vrijwaren en duurzame verwerking van afval bewaken

Doelgroep/Focus	rederijen: controle op statuut afgegeven scheepsbrandstof (afvalstof of niet?) bij melding van debunkeringen (afgifte van scheepsbrandstoffen wanneer een zeeschip een haven aandoet) burgers en bedrijven: nazicht op uitvoer buiten de EU van voertuigen, matrassen en kunststoffen (aspect kennisgeving/registratie) en van stromen afgedankte elektrische en elektronische apparaten (AEEA) (aspecten kennisgeving/registratie + rapporteringplicht)
Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controles, en meer specifiek: bij rederijen: monitoring n.a.v. meldingen + controles; bij uitvoer buiten de EU: administratieve controle ter ondersteuning van de bevoegde handhavingsinstantie
Gebied	Vlaanderen, en meer specifiek de zeehavens voor controles op de rederijen
Actoren	HH, ANB en OVAM

<i>Doel 5.6.: zicht krijgen op de volledige kringloop van aanvaardingsplichtige stromen en duurzame verwerking afval bewaken</i>	
Doelgroep/Focus	burgers en bedrijven: controle op de aanvaardingsplicht, zowel opwaarts het zoeken naar producenten als neerwaarts de inzameling, sortering en verwerking en rapportering
Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controles
Gebied	Vlaanderen
Actoren	OVAM
<i>Doel 5.7.: verminderen van bedrijfsrestafval en duurzame verwerking afval bewaken</i>	
Doelgroep/Focus	bedrijven: controle op het sorteergedrag, inzameling bedrijfsrestafval recyclageparken: controle op het sorteren grofvuil lokale en bovenlokale toezichthouders: ondersteuning
Strategie/Instrument	nalevingsbevordering: voorlichting en vorming; technische bijstand; beschikbaar stellen van checklists/standaarddocumenten
Gebied	Vlaanderen
Actoren	OVAM en HH
<i>Doel 5.8.: traceerbaarheid van asbest vrijwaren; duurzame verwerking asbest bewaken; inventariseren, beheersen en wegnemen van risicovolle asbestmaterialen in gebouwen; omgaan met asbestmaterialen</i>	
Doelgroep/Focus	lokale en bovenlokale toezichthouders: controle op de asbestveilige verwijdering waarborgen; concrete bepalingen als handvaten om procesverbaal op te stellen inzake asbest lokale en bovenlokale toezichthouders en toezichthouders van HH: asbestincidenten; asbestinventarisatie gebouweigenaars: asbestveilige gebouwen
Strategie/Instrument	nalevingsbevordering: inzake asbestveilige verwijdering: het faciliteren en mogelijk maken van reactieve handhaving door de lokale toezichthouders en de organisatie van frequente opleidingen; inzake handvaten voor PV: heldere regelgeving en technische bijstand; inzake asbestincidenten: opstellen/verspreiden van leidraden; inzake asbestinventarisatie: ontsluiten asbestinventarisatiebank; inzake asbestveilige gebouwen: nudging via toekomstig asbestattest en preventie en sensibilisering
Gebied	Vlaanderen
Actoren	OVAM

GEWESTELIJKE PRIORITEIT (6): HET DOEN NALEVEN VAN DE EMISSIE- EN KWALITEITSNORMEN VOOR GEVAARLIJKE EN BIOACCUMULEERBARE STOFFEN IN WATER, LUCHT EN BODEM	
<i>Gevaarlijke en bioaccumuleerbare stoffen kunnen een negatieve impact op onze gezondheid hebben. De verspreiding van dergelijke stoffen naar water, lucht en bodem wordt beperkt via verbodsbepalingen op hun gebruik en door het opleggen van emissie- en kwaliteitsnormen via regelgeving en zelfcontroleverplichtingen. Niet voor alle gevaarlijke en bioaccumuleerbare stoffen konden al normen bepaald worden en over de aanwezigheid van dergelijke stoffen in allerlei materialenstromen en in water, lucht en bodem is nog verder onderzoek nodig. Preventie van verontreiniging is belangrijk o.a. door het laten naleven van de verplichtingen tot het onmiddellijk saneren van nieuwe bodemverontreiniging en het tegengaan van de verspreiding van bestaande bodemverontreiniging naar bodem, grondwater of andere milieucompartimenten.</i>	
<i>Doel 6.1.: verminderen van illegale emissies naar de lucht</i>	
Doelgroep/Focus	• klasse 1-bedrijven inclusief RIE-bedrijven: nazicht op de zelfcontroleverplichtingen inzake geleide emissies van gevaarlijke en bioaccumuleerbare stoffen naar de lucht; emissiegrenswaarden geleide emissies van gevaarlijke en bioaccumuleerbare stoffen naar de lucht; diffuse emissies naar de lucht van specifieke stoffen (bv. (zware) metalen, dioxines en dioxine-achtige PCB's, fijn stof) en VOS
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles, en specifiek bij toetsing aan de emissiegrenswaarden via staalnames en analyses; voor RIE-bedrijven gebeuren deze controles i.k.v. het RIE-inspectieprogramma
Gebied	• Vlaanderen
Actoren	• HH
<i>Doel 6.2.: verminderen van illegale emissies naar het oppervlaktewater</i>	
Doelgroep/Focus	• klasse 1-bedrijven inclusief RIE-bedrijven: controle op de exploitatievoorwaarden m.b.t. bedrijfsafvalwater, koelwater en verontreinigd hemelwater bij lozingen van gevaarlijke en bioaccumuleerbare stoffen naar het water; lozingsvoorwaarden en zelfcontroleverplichtingen van de omgevingsvergunning bij lozingen van gevaarlijke en bioaccumuleerbare stoffen naar het water • exploitanten: nazicht bij gemelde gevallen van incidentele verontreiniging van oppervlaktewater; vermoeden van een incidentele of moedwillige lozing buiten vergunningsvoorwaarden; accidentele en structurele lozingen en vormen van waterverontreiniging (puntlozingen en verspreide lozingen)
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles via staalnames en analyses; voor RIE-bedrijven gebeuren deze controles i.k.v. het RIE-inspectieprogramma • nalevingstoezicht: controles bij meldingen van incidentele verontreiniging van oppervlaktewater en vaststellingen via metingen bij vermoeden van incidentele of moedwillige lozingen, telkens gevolgd door het informeren van de bevoegde handhavingsinstantie; daarnaast controles op accidentele en structurele lozingen en vormen van waterverontreiniging (zowel puntlozingen als verspreide lozingen)
Gebied	• Vlaanderen
Actoren	• HH, VMM en DVW

<i>Doel 6.3.: naleven van de zelfstandige verplichting tot het saneren van nieuwe bodemverontreiniging</i>	
Doelgroep/Focus	• alle partijen met een nieuwe bodemverontreiniging (particulieren, bedrijven, besturen, ...): remediëring bodemverontreiniging
Strategie/Instrument	• nalevingsbevordering: communicatie bij de opslag van gevaarlijke stoffen, bekend maken van regeling schadegevallen • nalevingstoezicht: controles op bestaande dossiers en opvolging schaderegeling gevolgd door handhaving
Gebied	• Vlaanderen
Actoren	• OVAM
<i>Doel 6.4.: vermijden van de verspreiding van bestaande (bodem)verontreiniging</i>	
Doelgroep/Focus	• bouwheren met grondverzet: opvolging van de regeling grondverzet (voorwaarden gebruikseisen voor vrijkomende bodemmateriële, traceerbaarheidsprocedure)
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles
Gebied	• Vlaanderen
Actoren	• OVAM
<i>Doel 6.5.: beperken van de risico's van het gebruik van chemische stoffen</i>	
Doelgroep/Focus	• producenten chemische stoffen: controle op de bepalingen REACH-verordening (registratieplicht; autorisatievoorschriften voor zeer zorgwekkende stoffen; voorschriften voor stoffen die als reactie-intermediëren zijn geregistreerd, op het raakvlak tussen REACH en de afvalstoffen- en materialenwetgeving)
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles
Gebied	• Vlaanderen
Actoren	• HH
<i>Doel 6.6.: de impact in kaart brengen van zorgwekkende stoffen in afvalstromen. Indien de impact te groot is een gepaste remediering voorstellen</i>	
Doelgroep/Focus	• afvalverwerkingsindustrie, beroepsfederaties van producenten, handhavingsactoren, andere overheden: uitvoeren van het project zorgwekkende stoffen in afvalstromen met o.a. standpuntbepaling m.b.t. de spanning tussen circulaire economie/recyclage/ontgifting versus verwijdering van afvalstoffen; • capteren beschikbare informatie over zorgwekkende stoffen in afvalstoffen; • debat voeren over het spanningsveld tussen circulaire economie en ontgifting van afvalstromen. Het opmaken van een OVAM standpunt; • inzicht bekomen in de aanwezigheid van zorgwekkende stoffen (waaronder PFAS) in een selectie van afvalstromen (inclusief het inputmateriaal voor bodemverbeterende middelen/meststoffen) via een analysecampagne; • aanbevelingen opstellen voor de afvalsector i.v.m. omgang met zorgwekkende stoffen in afvalstromen; • opname generieke/specifieke bepalingen in Vlarema

Strategie/Instrument	nalevingsbevordering: gegevens verzamelen en analyseren, overleg, standpunt, eventueel wetgeving
Gebied	Vlaanderen
Actoren	OVAM
<i>Doel 6.7.: toezien op de bedrijfsinterne milieuzorgplicht teneinde een hoog beschermingsniveau na te streven</i>	
Doelgroep/Focus	klasse 1-bedrijven inclusief RIE-bedrijven: controle op de bedrijfsinterne milieuzorgplicht (DABM titel III)
Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controles
Gebied	Vlaanderen
Actoren	HH

GEWESTELIJKE PRIORITEIT (7): HANDHAVING INZAKE HET BEHOUD EN HERSTEL VAN DE GOEDE RUIMTELIJKE ORDENING	
<i>Het vrijwaren van de goede ruimtelijke ordening is een permanente opgave en draagt bij tot het realiseren van een kwaliteitsvolle omgeving waarin op een duurzame wijze gebruik wordt gemaakt van de beschikbare ruimte. Vanuit handhaving ligt de focus op het doen naleven van de regelgeving inzake het vrijwaren van gebiedsbestemmingen, de leefbaarheid van het omliggende gebied en het vermijden van bijkomende belasting op het milieu en het vrijwaren van de open ruimte tegen illegale en onvergunde activiteiten.</i>	
<i>Doel 7.1.: handhaving inzake het vrijwaren van gebiedsbestemmingen</i>	
Gebied/Focus	agrarische gebieden in de ruime zin: controle op illegale zonevreemde activiteiten en constructies alle gebieden met uitzondering van woon-en industriegebied: controle op illegale zonevreemde functiewijzigingen
Strategie/Instrument	nalevingstoezicht: controles n.a.v. klachten of meldingen, proactief optreden in bepaalde gebieden nalevingstoezicht: controles n.a.v. Vlaamse weigering (in beroep) van een omgevingsvergunning
Doelgroep	zonevreemde residenten, eigenaars of huurders grond, bedrijven eigenaars, bewoners, bedrijven
Actoren	HH

Doel 7.2.: handhaving inzake de bescherming en realisatie van bufferzones	
Gebied/Focus	• agrarische gebieden in de ruime zin, dagrecreatiegebieden, industriegebied in de ruime zin en KMO-zones: controles inzake groenschermen en buffering
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles vergunningen
Doelgroep	• landbouwbedrijven, eigenaars/huurders gebouw/bedrijf en/of grond
Actoren	• HH
Doel 7.3.: handhaving inzake milieu-overlast	
Gebied/Focus	• agrarisch gebied in de ruime zin, industriegebied in de ruime zin en KMO-zones: controles op ruimtelijke schendingen bij klasse 1-inrichtingen die een milieuschending faciliteren • alle gebieden: controle op de naleving van de afstandsregels in (bv. inzake Natura 2000-gebieden , bij ingedeelde inrichtingen of inzake Seveso-bedrijven) • dagrecreatiegebieden met grote openruimtegebieden die bosrijk zijn en/of waarin grote waterpartijen zijn gelegen: controle op schendingen met ernstige plaatselijke ruimtelijke impact
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles n.a.v. klachten of meldingen, proactief optreden in bepaalde gebieden • nalevingstoezicht: controles n.a.v. Vlaamse weigering vergunning (in beroep) m.b.t. de afstandsregels
Doelgroep	• landbouwbedrijven, inrichtingen klasse 1 • ingedeelde inrichtingen of activiteiten • eigenaars en huurders
Actoren	• HH
Doel 7.4.: handhaving inzake verhardingen of reliëfwijzigingen	
Gebied/Focus	• Ruimtelijk Kwetsbare Gebieden (art. 1.1.2. VCRO) en WORG, effectief overstromingsgevoelige gebieden en mogelijk overstromingsgevoelige gebieden, niet-aangesneden WORG, agrarische gebieden in de ruime zin: controles op illegale verhardingen, reliëfwijzigingen, en functiewijzigingen • agrarische gebieden in de ruime zin: controles op projecten met een oppervlakte van meer dan 1000 m² • woonuitbreidingsgebieden, ruimtelijk kwetsbare gebieden, signaalgebieden met bouwvrije opgave, landschappelijk waardevolle agrarische gebieden: controles op nieuwe projecten met een oppervlakte van meer dan 1000 m² • alle gebieden: controles bij projecten met watertoets

	• alle gebieden: controles bij projecten waarvoor een openbaar onderzoek is vereist met een oppervlakte van meer dan 10.000 m² (inclusief reliëfwijzigingen)
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles n.a.v. klachten of meldingen, proactief optreden in bepaalde gebieden • nalevingstoezicht: controles n.a.v. Vlaamse weigering vergunning (in beroep)
Doelgroep	• gebruikers van Ruimtelijk Kwetsbaar Gebied en van WORG gebied • eigenaars, bewoners, bedrijven • opdrachtgevers, architecten, aannemers
Actoren	• HH
<i>Doel 7.5.: handhaving inzake de illegale verwijdering van groenelementen of ontbossing</i>	
Gebied/Focus	• Ruimtelijk Kwetsbare Gebieden (art. 1.1.2. VCRO) en WORG, effectief overstromingsgevoelige gebieden en mogelijk overstromingsgevoelige gebieden, niet-aangesneden WORG, agrarische gebieden in de ruime zin: controles op illegale ontbossing • woongebieden in de ruime zin: controles op het illegaal verdwijnen van groenelementen bij ruimtelijke ontwikkelingen in steden en dorpen (illegale kap en rooien van bomen, verdwijnen groenstroken, ...)
Strategie/Instrument	• nalevingstoezicht: controles n.a.v. klachten of meldingen, proactief optreden in bepaalde gebieden • nalevingsbevordering + nalevingstoezicht: intergemeentelijke samenwerking opzetten + controles n.a.v. klachten of meldingen
Doelgroep	• gebruikers van Ruimtelijk Kwetsbaar Gebied en van WORG gebied • gebruikers van woongebieden, overheden
Actoren	• HH

Bijlage 2: De methodologie voor macro-risicoanalyse

De **methodologie voor geïntegreerde benadering van risico's (macro-risicoanalyse)** werkt op twee niveaus: **vanuit basisgegevens over plichten, impact en gedrag die berekend en gecombineerd worden** en daarnaast ook **vanuit verschillende bredere perspectieven op een hoger abstractieniveau** zoals de **doelstellingen van het Vlaams en Europees omgevingsbeleid**, verplichte handhabingsbepalingen (via Europese regelgeving), de algemene status van het milieu (cfr. MIRA-rapporten), gezondheidseffecten door milieuproblemen¹, ...

Vanuit basisgegevens over plichten, impact en gedrag

De ontwikkelde methodologie op niveau van basisgegevens vertrekt van de opmaak van een **plichtanalyse** die, voor elk van de regelgevingen waarvoor de omgevingshandhaving bevoegd is, een overzicht geeft van alle handhavingstaken, de belangrijkste doelgroepen definieert en een lijst aan risico's (bij niet-handhaving) formuleert (startlijst). Een gecombineerde **impact- en gedragsanalyse**, waarin de cumulatieve milieudruk over de verschillende thema's heen in functie van gebieden en sectoren wordt beschouwd, geeft dan verder zicht op de meest prioritaire risico-doelgroep-gebied problematieken voor handhaving.

De methodiek van risicoanalyse gaat er van uit dat de grootste risico's voor de omgeving bepaald worden door 'dat wat' de grootste impact heeft en 'dat wat' de grootste kans heeft dat het optreedt, en in het bijzonder door de combinatie er van. Risicoanalyses resulteren in gecombineerde '**impact x kans = risico**' rangschikkingen waar risico's worden afgewogen. Dit leidt tot een **lijst van handhavingsprioriteiten voor de grootste risico's**, afgetoet op basis van wat als haalbaar wordt ingeschat. Deze werkwijze biedt de opportuniteit om de impact van de prioriteiten helder en expliciet te duiden en te communiceren naar de Vlaamse Regering. Het niveau van **risico-acceptatie** t.o.v. nultolerantie moet daarbij in balans zijn met hetgeen politiek en maatschappelijk aanvaardbaar is.

De **methodiek van risicoanalyse** bestaat uit **drie componenten** op basis waarvan de handhavingsprioriteiten via specifieke, onderliggende, criteria worden bepaald:

- een inhoudelijke component (startlijst met inhoudelijke risico's): de startlijst wordt opgesteld op basis van de regelgeving via een **plichtanalyse**

¹ In de aanbevelingen van de PFOS Commissie (Verslag namens de Onderzoekscommissie FOS/PFAS ingediend op 28 maart 2022, Parl.St. VI.Parl.. 844 (2021-2022)) wordt meermaals gewezen op de cumulatieve impact op de milieugebruiksruimte en op de gezondheidsgebruiksruimte (p. 41, p. 51) en op de uitbouw van een beleidsdomeinoverschrijdende kennishub Omgeving en Gezondheid (p.54).

- een impact component bestaande uit (1) de impact op de omgeving (grootte emissies, biodiversiteitsverlies, gezondheid, ...) en (2) een gebiedsgerichte component (kwetsbare locaties, ...) en beoordeeld via een **impactanalyse**
- een kans component bestaande uit (1) het nalevingsgedrag van een overtreder of specifieke sector als resultaat van een **gedragsanalyse** en (2) een inschatting van hoe vaak een betekenisvolle impact bij het niet naleven van de regelgeving zich kan voordoen

Vaak is er ook nog een **vierde component** bepalend voor de prioritering, zeker voor de materie 'ruimtelijke ordening', waarbij ook rekening wordt gehouden met het recente karakter van een overtreding².

Vanuit een breder perspectief

Het belangrijkste risico vanuit een breder perspectief is een onvoldoende **aansluiting van de gewestelijke handhavingsprioriteiten op de keuzes van het omgevingsbeleid**. De doorvertaling van de doelstellingen van het Omgevingsbeleid naar gewestelijke handhavingsprioriteiten is daarom een cruciaal element in de macro-risicoanalyse. Met de methodologie voor macro-risicoanalyse wordt **in de toekomst een meer geïntegreerde benadering voor prioriteitenstelling** beoogd met gewestelijke handhavingsprioriteiten die **afgestemd zijn op het overkoepelend omgevingsbeleid** en **sturend** zijn voor het gewestelijk handhavingsbeleid en voor de individuele prioriteiten van de handhavingsactoren³.

In functie van de beoogde **geïntegreerde benadering voor prioriteitenstelling op gewestelijke niveau** is het van belang dat

- de handhavingsactoren **samenwerken en insteek geven** voor de macro-risicoanalyse **zowel op het vlak van basisgegevens over plichten, impact en gedrag als voor de verschillende bredere perspectieven op een hoger abstractieniveau**, o.a. voor de aansluiting op het omgevingsbeleid;
- de handhavingsactoren **bijdragen aan een optimale werking van een geïntegreerde beleidscyclus**:
 - Het huidig omgevingsbeleid krijgt voornamelijk invulling vanuit de verschillende inhoudelijke thema's. Voor de doorvertaling van de doelstellingen van het omgevingsbeleid naar handhavingsprioriteiten, is het van belang dat het beleid qua invulling zo volledig mogelijk is. Zo wordt aanbevolen om het beleid inzake milieuhygiëne meer geïntegreerd over de verschillende thema's heen te ontwikkelen, een verdere integratie van de onderzoeksinitiatieven door te voeren en een proactieve alignering tussen onderzoek en beleid te realiseren⁴. Hoe meer geïntegreerd het

² Wat de beoordeling van het recente karakter betreft zie SD2, OD4, 5de alinea.

³ Ontwerprapport 'Systeemaudit Handhaving milieuhygiëne', Audit Vlaanderen, 3 juni 2022., aanbeveling 2.

⁴ Ontwerprapport 'Systeemaudit Handhaving milieuhygiëne', Audit Vlaanderen, 3 juni 2022., aanbeveling 1.

milieuhygiënebeleid is, hoe meer geïntegreerd ook het milieuhygiënehandhavingsbeleid kan zijn. Er wordt hiertoe een entiteitsoverschrijdende coördinatie opgezet⁵. **De entiteitsoverschrijdende coördinatie inzake het omgevingsbeleid en het omgevingshandhavingsbeleid wordt in één hand gelegd, teneinde een geïntegreerde benadering voor prioriteitenstelling op gewestelijk niveau te bekomen, zowel over de thema's en sectoren heen, als qua aansluiting van beleid en handhaving op elkaar.**

- In de opstap naar een meer geïntegreerd omgevings- en -handhavingsbeleid, wordt daarnaast aanbevolen om meer aandacht te hebben voor de cumulatieve milieudruk over de thema's en gevaarlijke stoffen heen in functie van gebieden of sectoren en voor de milieudraagkracht van een regio of gebied⁶. **De doorstroming van relevante beleidsinformatie rond een specifieke regio of sector vanuit de handhavingsvaststellingen o.a. naar vergunningsverlenende overheden, die hiermee kunnen rekening houden bij de actualisatie van de omgevingsvergunning en de gerelateerde vergunningsvoorwaarden, is hierbij een aandachtspunt⁷.** De handhavingsactoren **zorgen ervoor dat er een goede doorstroming van relevante informatie rond een specifieke regio of sector vanuit de handhavingsvaststellingen naar vergunningverlenende overheden en naar het omgevingsbeleid is.**
- De beleidscyclus werkt beter naarmate de regelgeving en ook de individuele omgevingsvergunningen, als verlengstuk van de regelgeving, steeds actueel zijn, aangezien deze de basis vormen voor toezicht en handhaving. Dit vereist een tijdige doorvertaling van de BREF- en BBT-studies naar regelgeving⁸ om te vermijden dat de VLAREM-regelgeving niet aangepast is aan de laatst geldende normeringen én een sterke adviesverlening⁹ die beleidsmatige prioriteiten en recente normeringen doorvertaalt naar concrete adviezen in individuele omgevingsvergunningen. **Algemeen is het hierbij van belang dat relevante informatie en vaststellingen vanuit de handhaving nog meer hun weg vinden naar het beleid en omgekeerd dat gegevens vanuit onderzoek en beleid benut worden voor prioritering inzake handhaving.** De regelgeving, de verordeningen en de voorwaarden in vergunningen komen soms nog tot stand zonder handhaafbaarheidstoets. De wisselwerking tussen de handhavingsuitvoering en het omgevingsbeleid kan verder worden versterkt en er kan worden voor gezorgd dat de vooropgestelde wet- en regelgeving handhaafbaar is in de praktijk. **Een evaluatie waar een meer structurele inbedding van de handhaafbaarheidstoetsing een toegevoegde waarde kan hebben wordt hiertoe opgezet¹⁰.**

⁵ Ontwerprapport 'Systeemaudit Handhaving milieuhygiëne', Audit Vlaanderen, 3 juni 2022., aanbeveling 3.

⁶ Ontwerprapport 'Systeemaudit Handhaving milieuhygiëne', Audit Vlaanderen, 3 juni 2022., aanbeveling 1.

⁷ Ontwerprapport 'Systeemaudit Handhaving milieuhygiëne', Audit Vlaanderen, 3 juni 2022., verbeterpunt 2.

⁸ Ontwerprapport 'Systeemaudit Handhaving milieuhygiëne', Audit Vlaanderen, 3 juni 2022., aanbeveling 4.

⁹ Ontwerprapport 'Systeemaudit Handhaving milieuhygiëne', Audit Vlaanderen, 3 juni 2022., aanbeveling 7.

¹⁰ Ontwerprapport 'Systeemaudit Handhaving milieuhygiëne', Audit Vlaanderen, 3 juni 2022., verbeterpunt 1.

Daarnaast blijft het ook in een toekomstscenario, waarin de opbouw van de gewestelijke handhavingsprioriteiten op strategisch niveau meer en meer geïntegreerd zal gebeuren en minder vanuit de individuele handhavingsprioriteiten, van belang dat **de handhavingsactoren voor het bepalen van de individuele handhavingsprioriteiten (verder) inzetten op risicoanalyse en op een doorvertaling van de doelstellingen van het omgevingsbeleid rekening houdend met verplichtingen, plannen en engagementen inzake handhaving op Vlaams niveau en vanuit het Europees niveau.** Voor sommige thema's of regelgevingen zijn de individuele handhavingsprioriteiten nu al bepaald op basis van een risicoanalyse op het niveau van het specifiek thema, van een specifieke regelgeving of van het eigen bevoegdheidspakket. Ook wordt nu al voor de individuele handhavingsprioriteiten in zekere mate aansluiting gezocht op de betrokken doelstellingen van het omgevingsbeleid.

Bijlage 3: De instrumenten van nalevingsbevordering

Nalevingsbevordering kan de vorm aannemen van voorlichting en vorming, technische bijstand, transparante communicatie, en nalevingsprikkels. De instrumenten binnen deze vier vormen zijn divers¹¹.

‘Voorlichting en vorming’ zet in op het proactief delen van informatie over beleid en regelgeving in zijn algemeenheid of over een bepaald thema op een wijze die doelgericht, betekenisvol en informatief is.

‘Technische bijstand’ focust op het uitleggen aan doelgroepen wat de bedoeling is van welbepaalde rechtsregels door te verduidelijken wat de vereisten zijn die gesteld worden aan welbepaalde doelgroepen, producten of activiteiten en door daarvoor dan zelf een aantal sjablonen, toolkits, checklists en zelf-evaluatie-instrumenten ter beschikking te stellen. Technische bijstand onderscheidt zich van voorlichting en vorming door zijn interactief, vaak real-time karakter en de toespitsing op één activiteit, product of doelgroep.

‘Transparante communicatie’ betekent het bekendmaken van handhavingsgegevens en -informatie door de overheid en van zelf-monitoringgegevens door het bedrijfsleven. Deze zeer concrete en zichtbare aanpak beoogt bedrijven en burgers te informeren over en te confronteren met hun eigen nalevingsgedrag of dat van anderen, zodat zij hieruit de nodige lessen kunnen trekken en hun eigen gedrag kunnen aanpassen. Handhavende instanties kunnen door transparant te communiceren over nalevingsgedrag doelbewust publieke steun opbouwen voor naleving. Het gebruik van handhavings- en nalevingsdata kan zo de basis zijn voor burgerbetrokkenheid. Via scoresystemen kunnen rechtsonderhorigen gerangschikt worden volgens hun nalevingsgedrag en deze score kan publiek gemaakt worden (praise & fame ofwel name & shame). Transparante communicatie kan eveneens ingezet worden om individueel een score over nalevingsgedrag op te maken zodat een inzicht verkregen wordt in de plaats van de score in de ranking van de doelgroep, zonder dat deze resultaten publiek worden gemaakt.

‘Nalevingsprikkels’ zijn gebaseerd op het gebruik van voordelen of nadelen om naleving uit te lokken. Een eerste type prikkel is de aanpassing van de inspectiefrequentie op basis van de naleving in het verleden of op basis van de vrijwillige toepassing van gecertificeerde milieumanagementsystemen. Hoe beter het naleefgedrag, hoe minder inspecties noodzakelijk zijn. Bedrijven die hun activiteiten onderwerpen aan een

¹¹ Studie ‘Integratie van Compliance Promotion in het milieuhandhavingsbeleid (en bij uitbreiding in het omgevingshandhavingsbeleid)

milieumanagementsysteem, dit correct uitvoeren en daarover rapporteren (naar de overheid en naar het publiek toe) kunnen onderworpen worden aan een lagere frequentie van inspectie. Daarnaast zijn er ook economische, fiscale en financiële stimulansen mogelijk. Voorbeelden zijn: steunverlening afhankelijk maken van het nalevingsgedrag, verschillende vormen van creatieve financiële regelingen en het toepassen van toezichtheffingen voor welbepaalde inspecties, in het bijzonder voor de bijkomende inspecties die nodig zijn om illegaal gedrag te beteugelen. Een derde soort prikkel is het aangaan van partnerschappen zoals private borging. Dit houdt praktisch in dat private partijen zelf stelselmatig de naleving controleren, overtredingen corrigeren en maatregelen nemen om herhaling van overtredingen te voorkomen. In dat geval kan de overheid op metaniveau toezicht gaan houden (metatoezicht). Ook partnerschappen tussen overheden onderling kunnen de naleving prikkelen zoals bij het opvolgen van cross-compliance maatregelen met andere overheidsinstanties. Een ander type prikkel is nudging. Dit is een gedragspsychologische motivatietechniek waarbij mensen subtiel worden gestimuleerd om zich op een gewenste wijze te gedragen.

Bijlage 4: Inzet rechterlijke herstelmaatregelen en bestuurlijke maatregelen inzake ruimtelijke ordening

Aard van de maatregel volgens de rangorde van herstel : = zelfde invulling voor bestuurlijke en rechterlijke herstelmaatregel, cfr. adviezen Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering (verder: HRH)				
Toets : concrete weerslag op de plaatselijke ordening, de gelijke behandeling van gelijkaardige feiten en de weerslag op de rechten van derde en belanghebbenden = zelfde invulling voor bestuurlijke en rechterlijke herstelmaatregel → artikel 6.3.7 §2, tweede lid VCRO – universeel karakter				
De adviezen en beslissingen van de hoge raad zijn te allen tijde gesteund op motieven die ontleend worden aan :				
1° het recht, met inbegrip van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur zoals die specifiek binnen de ruimtelijke ordening gelden;				
2° de weerslag van inbreuken op de rechten van derden en op de plaatselijke ordening, meer bepaald het niveau van de goede ruimtelijke ordening van naburige percelen dat zou worden behaald als zich geen schade ten gevolge van een stedenbouwkundig misdrijf of een stedenbouwkundige inbreuk zou hebben voorgedaan.				
Inbreuken	Misdrijven			
GEWEST	OPENBAAR MINISTERIE			
	COL 04/ 2019		Buiten COL 04/2019	
AFHANDELING GEWEST	AFHANDELING O.M.	mits AKKOORD O.M. met afhandeling herstel door gewest	AFHANDELING GEWEST	AFHANDELING GEWEST
BESTUURLIJK/RECHTERLIJK REA	RECHTERLIJK CORR. RB.	BESTUURLIJK		RECHTERLIJK REA
Bestuurlijke maatregel door gewest/Dagvaarding	Herstellvordering door gewest inleiden via O.M.	Bestuurlijke maatregel door gewest		Dagvaarding
Alle inbreuken behoudens wat is vermeld in Handhavingsbesluit RO → niet voor administratieve verplichtingen	COL 04/2019 Recente stedenbouwkundige handelingen + Voorkeur bij ernstige betwistingen inzake schendingen en vaststellingen zelf	Dossiers binnen COL 04/2019 mits akkoord O.M. + dossiers buiten COL Niet enkel meerwaarde en aanpassingswerken Ook complexe, zwaarwichtige dossiers (maar bij ernstige betwistingen inzake schendingen en vaststellingen zelf een voorkeur voor afhandeling via de rechtbanken) Niet meer wachten op doorsturen O.M. Herstellvorderingen die zijn ontstaan vanaf 1/3/2018 (= datum invoering bestuurlijke herstelmaatregelen in VCRO) (art. 7.7.7 VCRO) Niet meer mogelijk nà dagvaarding of verwijzing (art. 6.4.3 VCRO) of gezag van gewijsde		Voorkeur bij ernstige betwistingen inzake schendingen en vaststellingen zelf
	Adviespraktijk HRH (3 jaar/5 jaar) Recente Niet-recente, tijdig vastgestelde (geconsolideerd) Laattijdige vaststelling enkel te wijten aan verborgen en moeilijk te ontdekken karakter = kan nog recent zijn	Reguliere verjaringstermijnen voor bestuurlijke herstelmaatregelen, m.n. 10 jaar in ruimtelijk kwetsbaar gebied en open ruimte gebied en 5 jaar in de andere gebieden, vanaf de dag die volgt op de dag dat de procureur des Konings zijn beslissing houdende geen strafrechtelijke behandeling heeft meegedeeld, hetzij, bij gebrek aan een tijdige beslissing van de procureur des Konings, vanaf de dag nadat de termijn, waarover de procureur des Konings beschikt, is verlopen (artikel 6.4.3 §2, eerste en tweede lid VCRO). Voor de inbreuk inzake de instandhouding van de illegale gevolgen in ruimtelijk kwetsbare gebied neemt de verjaringstermijn van 10 jaar een aanvang de dag die volgt op de dag waarop de eerste strafbare handeling of omissie, al dan niet deel uitmakend van feiten die door eenheid van opzet zijn verbonden, is gesteld. (artikel 6.4.3 §2, derde lid VCRO).		Herstellvorderingen die zijn ontstaan vóór 1/3/2018 (= datum invoering bestuurlijke maatregelen) + Voorkeur bij niet-recente, niet-geconsolideerde al dan niet met voortschrijdend karakter

In de dossiers die volgens de criteria in de COL 04/2019 altijd strafrechtelijk worden afgehandeld¹², wordt in de regel eerst een rechterlijke herstelmaatregel overgemaakt aan het openbaar ministerie. Ernstige zaken worden strafrechtelijk aangepakt maar dit belet niet dat daarnaast een bestuurlijk spoor komt om kort op de bal te spelen. Er kan in overleg met het openbaar ministerie worden afgesproken om het doorsturen van het dossier

¹² De COL 04/2019 schrijft voor dat het moet gaan om recente stedenbouwkundige handelingen met een wezenlijke impact op de goede ruimtelijke

niet af te wachten om redenen die een sneller ingrijpen op vlak van schadeherstel verantwoorden. Bij ernstige risico's op onherstelbare schade aan de goede ruimtelijke ordening hoeft er niet meer gewacht te worden op de strafrechtelijke behandeling. De voordelen van een sneller bestuurlijk herstel kunnen op die manier optimaal ingezet worden met respect voor de strafrechtelijke afhandeling. Wanneer de schendingen en de vaststellingen zelf voorwerp zijn van een ernstige betwisting verdient een gerechtelijk traject de voorkeur. De bestuurlijke afhandeling van het herstel voor ruimtelijke ordening zal ook een groter aandeel krijgen doordat de *dossiers die volgens de criteria van de COL 04/2019 in principe niet strafrechtelijk afgehandeld worden* ab initio in aanmerking komen voor afhandeling door het gewest en het doorsturen van het openbaar ministerie per definitie niet dient afgewacht te worden¹³.

Bij het *bestuurlijke spoor* volgt men de *reguliere verjaringstermijnen* voor bestuurlijke herstelmaatregelen, m.n. 10 jaar in ruimtelijk kwetsbaar gebied en open ruimte gebied en 5 jaar in de andere gebieden, vanaf de dag die volgt op de dag dat de procureur des Konings zijn beslissing houdende geen strafrechtelijke behandeling heeft meegedeeld, hetzij, bij gebrek aan een tijdige beslissing van de procureur des Konings, vanaf de dag nadat de termijn, waarover de procureur des Konings beschikt, is verlopen (artikel 6.4.3 §2, eerste en tweede lid VCRO). Bij de instandhouding van de illegale gevolgen in ruimtelijk kwetsbare gebied, hetwelk een inbreuk uitmaakt, neemt de verjaringstermijn van 10 jaar een aanvang de dag die volgt op de dag waarop de eerste strafbare handeling of omissie, al dan niet deel uitmakend van feiten die door eenheid van opzet zijn verbonden, is gesteld. (artikel 6.4.3 §2, derde lid VCRO).

Voor het *herstel via het gerechtelijk spoor* blijft de *adviespraktijk van de Hoge Raad* van toepassing (3 jaar in alle gebieden behoudens ruimtelijk kwetsbare gebieden en open ruimte gebieden en 5 jaar voor deze laatste gebieden daarbij een onderscheid makend tussen de recente overtredingen, geconsolideerde niet-recente overtredingen, wederrechtelijke toestanden met een voortschrijdend karakter en niet-geconsolideerde niet-recente overtredingen). Voor herstel bij niet-recente niet-geconsolideerde schendingen al dan niet met voortschrijdend karakter¹⁴ zal een gerechtelijk traject – strafrechtelijk of burgerlijk - met voorafgaand advies van de Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering de voorkeur behouden en allicht ook de enige mogelijkheid zijn, nu de bestuurlijke herstelmaatregelen van toepassing zijn op feiten die zijn ontstaan na de inwerkingtreding van het Handhavingsdecreet Ruimtelijke Ordening op 1 maart 2018.

¹³ Daarbij dient wel artikel 6.4.3 §1 VCRO (gezag van gewijsde van de rechterlijke beslissingen en lopende gerechtelijke procedures) gerespecteerd te worden.

¹⁴ De niet-geconsolideerde niet-recente scheidingen volgens de geldende adviespraktijk van de Hoge Raad.

De toepassing zal periodiek worden geëvalueerd in samenspraak met de beleidsverantwoordelijken. De inzet van bestuurlijke maatregelen wordt verder geconcretiseerd en opgenomen in de operationele handhavingsprocessen die de omgevingsinspectie opmaakt.

Voor het bepalen van de aard van de herstelmaatregel¹⁵ worden voor de rechtelijke en bestuurlijke herstelmaatregelen de criteria die zijn uitgewerkt door de Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering toegepast ten einde een uniforme toepassing van de rangorde van herstel te behouden. Het opleggen van bestuurlijke maatregelen wordt eveneens getoetst aan de concrete weerslag op de plaatselijke ordening, de gelijke behandeling van gelijkaardige feiten en de weerslag op de rechten van derde en belanghebbenden.

¹⁵ Conform de decretaal bepaalde rangorde van artikel 6.3.1, §1, eerste lid

Bijlage 5: Mogelijke indicatoren voor monitoring van de acties van het Omgevingshandhavingsprogramma

De beoordeling van de uitvoering van de acties in het omgevingshandhavingsprogramma gebeurt op kwalitatieve wijze aan de hand van de geformuleerde beoogde realisaties, deels aangevuld door enkele kwantitatieve indicatoren per actie.

1. **Kwalitatieve beoordeling:** per actie wordt de voortgang van de beoogde realisatie (zie kolom 2) kwalitatief beoordeeld op basis van onderstaande scoringsschaal van 0-3 op het moment van de periodieke rapportering. Daaraan wordt een collectieve zelfevaluatie-oefening gekoppeld dat zorgt voor bijkomende kwalitatieve verdieping

Score	Oordeel	Uitleg
0	Onbestaand / niet gestart	
1	Implementatie opgestart	Gerichte initiatieven / aanpassingen genomen voor uitvoering van de beoogde realisatie
2	Gevorderde implementatie	Initiatieven ter implementatie worden breder en gecoördineerd opgenomen, met gestructureerde terugkoppeling binnen de organisatie
3	Afgerond / ingebed	De realisatie is afgerond en/of ingebed in de werking. Mogelijke vervolgstappen zijn bepaald

Beoordelingsschaal

2. **Kwantitatieve beoordeling:** zie mogelijke indicatoren (kolom 3). De rapportage en het gebruik van de indicatoren volgen in principe de frequentie van de kwalitatieve beoordeling aangezien ze de opvolging van de acties ondersteunen. Wel worden een belangrijk deel van de indicatoren bij voorkeur per jaar gerapporteerd, om zo de voortgang over de jaren zichtbaar te maken.

Strategische doelstelling 1. Realiseer een goede omgeving voor huidige en toekomstige generaties			
Operationele doelstelling 1. Bepaal ook de handhavingsprioriteiten vanuit een gewestelijk perspectief. Stem de individuele handhavingsprioriteiten optimaal af ivf 7 gewestelijke handhavingsprioriteiten en voer deze geïntegreerd uit.			
Acties	Beoogde realisaties – criteria/voorwaarden	Mogelijke indicatoren	
1	De handhavingsactoren zorgen voor een optimale afstemming van de individuele handhavingsprioriteiten in functie van de zeven gewestelijke handhavingsprioriteiten.	- HH-actoren vertalen de individuele handhavingsprioriteiten door in concrete initiatieven; - HH-actoren nemen afstemming over individuele prioriteiten ivf gewestelijke prioriteiten op in hun plan en vertalen dit in concrete initiatieven; - HH-actoren voorzien een link in het dossiersopvolgingsstelsel tussen de individuele handhavingsprioriteiten en de dossiers zodat de inzet voor die prioriteiten ivf de handhavingsuitvoering kan worden gemonitord (zie SD2, OD1);	- Aantal HH-actoren die de koppeling tussen al hun individuele handhavingsprioriteiten en de gewestelijke handhavingsprioriteiten (zichtbaar) gelegd hebben in hun individuele plannen - Aandeel van de individuele prioriteiten per HH-actor die zichtbaar gekoppeld zijn aan de gewestelijke handhavingsprioriteiten (in hun individuele plannen)
2	De handhavingsactoren voeren de zeven gewestelijke handhavingsprioriteiten geïntegreerd uit. Waar nodig worden vaststellingsbevoegdheden verruimd en/of kennis uitgewisseld.	- HH-actoren wisselen specifiek kennis over individuele prioriteiten uit voor geïntegreerde uitvoering van de gewestelijke prioriteiten; - HH-actoren onderzoeken nood en haalbaarheid om de vaststellingsbevoegdheid voor individuele prioriteiten te verruimen voor geïntegreerde uitvoering gewestelijke prioriteiten	- Aantal acties/initiatieven voor kennisuitwisseling/-deling tussen HH-actoren ivf realisatie gewestelijke handhavingsprioriteiten per jaar (zie ook SD3, OD1);
3	Een plichtanalyse die een omvattend overzicht geeft van alle gewestelijke toezicht- en handhavingsbevoegdheden inzake omgeving met een heldere weergave van hiaten en overlappings wordt uitgebouwd op systeemniveau.		
Operationele doelstelling 2. Hanteer een prioriteitenkader gebaseerd op risicoanalyse en op een doorvertaling van de doelstellingen van het omgevingsbeleid. Werk aan een geïntegreerde benadering voor prioriteitenstelling op gewestelijk niveau.			
4	De methodologie voor macro-risicoanalyse wordt verder op punt gezet, uitgebreid naar het volledige bevoegdheidspakket van de omgevingshandhaving en geïmplementeerd.	- Er is een duidelijke methode voor geaggregeerde risicoanalyse beschikbaar; - De handhavingsactoren werken samen en geven insteek voor de macro-risicoanalyse zowel op het vlak van basisgegevens over plichten, impact en gedrag als voor de verschillende bredere perspectieven op een hoger abstractieniveau, o.a. voor de aansluiting op het omgevingsbeleid; - Risicoanalyse op geaggregeerd niveau beschikbaar; - De handhavingsactoren dragen bij aan een optimale werking van een geïntegreerde beleidscyclus. Ze zorgen voor een goede doorstroming van relevante informatie rond een specifieke regio of	- Aantal HH-actoren die een insteek voor de macro-risicoanalyse op meer geaggregeerd niveau heeft gegeven

		sector vanuit de handhavingvaststellingen naar vergunningverlenende overheden en naar het omgevingsbeleid; De entiteitsoverschrijdende coördinatie inzake het omgevingsbeleid en het omgevingshandhavingbeleid wordt in één hand gelegd, teneinde een geïntegreerde benadering voor prioriteitenstelling op gewestelijk niveau te bekomen, zowel over de thema's en sectoren heen, als qua aansluiting beleid en handhaving op elkaar gezet; - Een evaluatie waar een meer structurele inbedding van de handhaafbaarheidstoetsing een toegevoegde waarde kan hebben, wordt opgezet; - De handhavingsactoren bepalen en concretiseren, waar het nog niet gebeurd is, de individuele handhavingsprioriteiten (verder) op basis van risicoanalyse. Alle regelgeving in het bevoegdheidspakket wordt hierbij aan risicoanalyse onderworpen; - De handhavingsactoren vertalen de doelstellingen van het Vlaams omgevingsbeleid naar individuele handhavingsprioriteiten, rekening houdend met verplichtingen, plannen en engagementen inzake handhaving op Vlaams niveau en vanuit het Europees niveau. - HH-actoren maken de doorvertaling van het Vlaams omgevingsbeleid / beleidsdoelstellingen naar hun eigen handhavingsprioriteiten zichtbaar in hun individuele plannen (of onderbouwing waarom niet relevant/mogelijk)	- Aantal HH-actoren die een risicoanalyse hebben uitgevoerd om de individuele handhavingsprioriteiten te concretiseren en prioriteren - Aantal HH-actoren die risicoanalyse hebben uitgevoerd voor alle regelgevingen binnen de scope van omgevingshandhaving (bevoegdheid)
Operationele doelstelling 3. Zet de verschillende handhavingsstrategieën verder in vanuit een visie van nalevingsborging. Zet meer in op nalevingsbevordering. Zet meer strategisch in op nalevingstoezicht. Zet meteen in op herstel en bestraffing, waar dit passend is.			
Acties		Beoogde realisaties - criteria/voorwaarden	Mogelijke indicatoren
5	De handhavingsactoren zorgen voor een gebalanceerde inzet van nalevingsbevordering, nalevingstoezicht, en herstel en bestraffing voor elk van de eigen individuele handhavingsprioriteiten en voor de totaliteit ervan en, indien van toepassing, voor de gewestelijke handhavingsprioriteiten.	- De individuele plannen bevatten een expliciete onderbouwde afweging voor de gekozen (mix van) handhavingsstrategie(ën) voor elke individuele prioriteit	- Het aantal / % individuele prioriteiten waar nalevingsbevordering als een van de strategieën werd gekozen en toepast - % van alle individuele prioriteiten waar nalevings-bevordering als de enige strategie werd gekozen

		- De HH-actoren passen de beschreven afweging en criteria toe in gebalanceerde inzet van instrumenten (zie actie 14 & 15)	Indicatoren 14 & 15 - Aantal gestarte nalevingsbevorderingsinitiatieven o per gewestelijke prioriteit o per jaar - Aantal nieuwe ontwikkelde instrumenten van nalevingsbevordering (voor specifieke doelgroepen) per jaar
6	Nieuwe technieken van controles en instrumenten van nalevingsbevordering worden verder verkend, ontwikkeld en ingezet via projecten op maat voor specifieke nalevingsproblemen bij specifieke doelgroepen.	- HH-actoren definiëren specifieke doelgroepen voor specifieke nalevingsproblemen - HH-actoren ontwikkelen of zetten nalevingsbevordering in voor deze problemen en groepen - Nieuwe technieken van controles en instrumenten van nalevingsbevordering worden verder verkend en ontwikkeld (algemeen of voor specifieke doelgroepen)	- Aantal ingezette/toegepaste nieuwe instrumenten voor nalevingsbevordering per jaar
7	De handhavingsactoren zetten meer strategisch in op nalevingstoezicht. De handhavingsactoren evalueren het reactief toezicht via controles ter plaatse en beperken het, waar mogelijk, tot de handhavingsprioriteiten, tot gegronde klachten en tot ernstige incidenten en accidenten. Waar nodig worden vaststellingsbevoegdheden verruimd.	- HH-actoren evalueren en selecteren controles ikv nalevings-toezicht op basis van de criteria 1) handhavingsprioriteiten; 2) gegronde klachten 3) ernstige incidenten en accidenten - HH-actoren vermelden de invulling van de criteria in de individuele plannen - HH-actoren bouwen deze selectiecriteria in in hun dossiers-opvolgingsstelsel ivf verdere dossieropvolging en monitoring	- Verhouding controles reactief tov proactief/gepland nalevingstoezicht o per gewestelijke prioriteit o per jaar (te berekenen obv gegevens SD2)
8	De handhavingsactoren kiezen meteen voor de repressieve strategie van herstel en bestrafing, waar dit passend is.	HH-actoren passen deze actie toe door: - invulling te geven aan term 'passend' in hun individuele plan - dit criterium toepassen in hun dossiersopvolgingsstelsel voor het verder proces naar inzet van de handhavingsinstrumenten	- Verhouding inzet 'zachte instrumenten' ('raadgeving', 'aanmaning') tov 'repressieve instrumenten' ('herstel & bestraffing') o per gewestelijke prioriteit o per jaar (te berekenen obv gegevens SD2) - Aantal geactualiseerde verbalisatieafspraken per jaar

Strategische doelstelling 2. Voer handhaving doelgericht, efficiënt en resultaatgericht uit		
Operationele doelstelling 1. Maak operationele keuzes in functie van de realisatie van de gewestelijke handhavingsprioriteiten		
Acties	Beoogde realisaties – criteria/voorwaarden	Mogelijke indicatoren
9	De handhavingsactoren maken de inzet van mensen, middelen en instrumenten om de gewestelijke handhavingsprioriteiten te realiseren zichtbaar in hun plannen zodat een geconsolideerd beeld van de bestaande omgevingshandhavingscontext ontstaat en zij maken ook de opvolging van de gewestelijke handhavingsprioriteiten zichtbaar.	Inzet verschillende type instrumenten o per gewestelijk prioriteit (+ voor individuele prioriteiten) o per doelgroep (bedrijven, landbouwers, burgers, lokale besturen...) o per jaar
10	De handhavingsactoren voorzien in een kortdate en gepaste reactie op verschillende handhavingsituaties en zorgen voor een uniform optreden binnen hun bevoegdheden door de inzet van de instrumenten transparant in hun operationele plannen op te nemen. Zij stellen hierbij criteria vast voor de onmiddellijke inzet van de dwingende instrumenten, zeker voor wat betreft de gewestelijke handhavingsprioriteiten. Het niet respecteren van de zelfcontrole of het aanleveren van informatie die niet spoort met de werkelijkheid wordt als een zware fout op de milieuzorgplicht gezien en een niet-constructieve opstelling van bedrijven op het vlak van remediering van milieuproblemen geeft aanleiding tot een meer repressieve aanpak. De handhavingsactoren waken erover dat dit in gelijkaardige situaties op een gelijkaardige wijze gebeurt.	Op te volgen/registreren op dossierniveau: - Aantal reactieve controles obv meldingen en klachten - Aantal proactief/gepland gecontroleerde bedrijven, installaties, percelen - Aantal raadgevingen & aanmaningen - Aantal PV's - Aantal opgelegde herstelmaatregelen - Aantal gestarte initiatieven - nalevingsbevordering - Aantal bereikte (begeleide, geadviseerde, geïnformeerde) leden van de doelgroep
	Operationale doelstelling 2. Gebruik het juiste instrument op de juiste plaats - HH-actoren tekenen hun handhavingsproces/afwegingskader voor de inzet van handhavingsinstrumenten uit in hun individuele plannen - HH-actoren koppelen hun proces en instrumenten aan criteria inzake de onmiddellijke opmaak van een proces-verbaal zonder voorafgaande aanmaning - HH-actoren passen dit systeem, kader, criteria etc in hun uitgetekend handhavingsproces toe in de praktijk - HH-actoren verankeren de criteria in hun dossieropvolgingsstelsel ivm dossierbehandeling en monitoring - Stijging inzet repressieve instrumenten tgv niet respecteren zelfcontrole en niet-constructieve houding ivm remediering milieuproblemen Voor alles onderscheid naar toepassing: - voor alle bevoegdheden en handhavingsprioriteiten (maximale invulling) - voor de gewestelijke handhavingsprioriteiten (minimale invulling)	

Operationele doelstelling 3. Speel kort op de bal		
	De handhavingsactoren nemen in hun operationele plannen een logisch en redelijk processchema op waarin verloop en inzet van (opeenvolgende) instrumenten aan elkaar gekoppeld zijn 11	- HH-actoren nemen in hun plannen een processchema/flow/kader op waarin verloop en inzet van (opeenvolgende) instrumenten aan elkaar gekoppeld zijn - HH-actoren passen hun opvolgingssysteem aan ivf dit uitgetekend processchema - HH-actoren houden hun opvolgingssysteem up-to-date - HH-actoren hebben een werk- en controlemethodiek om een neutrale, onafhankelijke en tijdige afhandeling te verzekeren
Operationele doelstelling 4. Zet in op de bestuurlijke instrumenten voor toezicht, bestuurlijke maatregelen, bestuurlijke beboeting		
12	De handhavingsactoren en de beleidsvoorbereiders maken verdere afspraken met de strafrechtelijke handhavingsactoren over het vervolgingsbeleid en over de zaken die het meest efficiënt met bestuurlijke beboeting kunnen afgehandeld worden of met een vereenvoudigd proces-verbaal.	- HH-actoren maken afspraken met parket en gewestelijke beboetingsinstantie over de mogelijkheid m.b.t. categorieën van schendingen die bij voorrang via bestuurlijk beboetingspoor of via vereenvoudigd PV worden afgehandeld - HH-actoren onderzoeken in overleg met de federale overheid de mogelijkheid van groepsvorderingen bij ernstige milieuvervuiling - De beboetingsentiteit actualiseert de hoogte van de boetes (op korte termijn) - De beboetingsentiteit onderzoekt mogelijke differentiatie in de decretale boetevorken door een verschillende ondergrens van boetes voor verschillende categorieën van schendingen om tot een performanter systeem te komen
13	De beboetingsentiteit actualiseert de hoogte van de concrete boetes op korte termijn en zet nog meer in op het ontnemen van vermogensvoordelen.	- Aantal 'bestuurlijke maatregelen', 'bestuurlijke dwangsommen/boetes', 'bestuursdwang' 'PV inzake de niet-uitvoering van een bestuurlijke maatregel' (per jaar) - Aantal dossiers waarin een voordeelontneming wordt toegepast (per jaar)
14	De beboetingsentiteit voert een transparant en consequent bestuurlijk beboetingsbeleid en werkt de beslissingspraktijk voor schendingen inzake ruimtelijke ordening verder uit zoals bij milieu zodat op basis hiervan ook een openbaar afwegingskader kenbaar wordt gemaakt.	- De beboetingsentiteit maakt openbaar afwegingskader op voor berekening geldboete en transactie voor schendingen RO
15	De criteria voor de inzet van de bestuurlijke hersteelmaatregelen voor ruimtelijke ordening zijn verruimd zodat bestuurlijke handhaving van de goede ruimtelijke ordening versterkt wordt. De toepassing ervan wordt periodiek geëvalueerd.	- Evaluatie van de toepassing van de criteria die in het OHHP zijn opgenomen, is uitgevoerd

Operationele doelstelling 5. Introduceer nieuwe technologische innovaties bij toezicht en opsporing			
16	De geldende regelgeving wordt aangepast zodat de handhavingsactoren innovatieve technieken optimaal kunnen inzetten en zodat zij de innovatieve technieken bij toezicht en opsporing ook op andere vlakken kunnen inzetten dan nu al mogelijk is, met respect voor de grenzen van bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de gegevens Tevens wordt onderzocht hoe technologie de handhavingsprocessen verder kan ondersteunen.	- Aanpassingen in de regelgeving m.o.o. vereenvoudiging en opheffen belemmeringen voor gebruik remote sensing en satellietbeelden worden doorgevoerd - HH-actoren onderzoeken de toepassing van andere technologie voor het optimaal uitvoeren van inspecties (via datacollectie, databeheer en data-analyse, document automation, document management en artificiële intelligentie)	- Aantal controles waarbij drones met remote sensing en satellietbeelden worden ingezet per HH-actor, per jaar - Aantal onderzoeks/verkenningssinitiatieven voor toepassing nieuwe technologie door HH-actoren per jaar - Aantal geïmplementeerd innovatieve technieken door HH-actoren per jaar
Strategische doelstelling 3. Versterken van samenwerking en inzetten op transparantie			
Operationele doelstelling 1. Versterk een integrerende samenwerking tussen de verschillende gewestelijke instanties			
Acties			
17	In samenspraak met de betrokken inspectiediensten wordt een transitietraject opgestart, waarbij een maximale integratie van de inspectiediensten en handhavers inzake omgevingsregelgeving binnen het beleidsdomein Omgeving van het departement Omgeving, het Agentschap Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij, de Vlaamse Milieumaatschappij en de OVAM wordt beoogd.	Beoogde realisaties – criteria/voorwaarden - Realisatie van een interdepartementale samenwerking rond handhavingsbeleid i.f.v. de coördinatie van het omgevingshandhavingsbeleid en de uitvoering van het OHHP - HH-actoren nemen deel aan gezamenlijk overlegorganen binnen het beleidsdomein omgeving: werkgroep en stuurgroep OHH Een transitietraject wordt gestart dat: - hiaten voor een geïntegreerde aanpak in kaart brengt - een gefaseerde plan van aanpak uitwerkt met verschillende stroomlijningsinitiatieven - inzet op versterking van geïntegreerde aanpak op het terrein - inzet op nieuwe samenwerkingsvormen en gezamenlijke kennis- en informatiedeling - ondersteuning vanuit veranderingsmanagement	Mogelijke indicatoren - Aantal acties/initiatieven voor kennisuitwisseling/-deling tussen HH-actoren ivm realisatie gewestelijke handhavings-prioriteiten per jaar (zie ook SD1, OD1) - Gefaseerd plan van aanpak met verschillende stroomlijningsinitiatieven
Operationele doelstelling 2. Zet in op samenwerking met alle betrokken actoren			
18	Het Vlaams Forum Omgevingshandhaving vormt de brug tussen het gewest en handhavingsactoren die een rol hebben in de realisatie van het Vlaamse omgevingshandhavingsbeleid.	- Het Forum Omgevingshandhaving komt regelmatig samen - HH-actoren nemen actief deel aan het Forum Omgevingshandhaving	- Aantal keer dat het forum samenkomt per jaar - Aantal HH-actoren dat minstens éénmaal per jaar deelneemt

19	De handhavingsactoren dragen bij aan een optimale werking van een geïntegreerde beleidscyclus en zorgen voor een goede doorstroming van relevante kennis en informatie rond een specifieke regio of sector vanuit de handhavingsvaststellingen naar vergunningverlenende overheden en naar het omgevingsbeleid, evenals rond handhaafbaarheid van regelgeving.	- Ex ante evaluatie bij opmaak omgevingsregelgeving en vaststelling van verordenende elementen in planningsbeslissingen i.f.v. handhaving die navolgend vereist zal zijn - Wisselwerking tussen vergunningverlening en handhaving	
Operationele doelstelling 3. Hanteer een heldere visie op interbestuurlijke samenwerking tussen gewest en gemeente			
20	Decretale aanpassingen worden doorgevoerd zodat inkomsten uit herstel terugvloeiën naar het betrokken lokaal bestuur, ter ondersteuning van de lokale handhaving. Een gedeelte van de inkomsten uit bestuurlijke beboeting zal aan maatregelen ter ondersteuning van een sterkere lokale handhaving worden besteed.	- decretale aanpassingen ivf terugvloei van inkomsten uit herstel naar lokaal niveau worden doorgevoerd - flankerende maatregelen of subsidiëring voor versterking van lokale handhaving gefinancierd met inkomsten uit beboeting	
21	Intergemeentelijke of regionale samenwerkingen die bijdragen aan de gewestelijke handhavingsprioriteiten worden gefaciliteerd.	- HH-actoren werken een visie uit over hun relatie en samenwerking met lokale HH-actoren (en nemen deze op in hun individuele plannen) - HH-actoren faciliteren actief intergemeentelijke of regionale samenwerkingen die bijdragen aan gewestelijke prioriteiten	- Aantal gestarte gezamenlijke (pilot)projecten voor lokale handhaving van gewestelijke prioriteiten, gefaciliteerd door gewestelijke HH-actoren per jaar - Aantal deelnemende gemeentes/besturen
22	De expertise in de Vlaamse overheid en praktische tools rond handhaving worden ter beschikking gesteld aan de lokale overheden vanuit één aanspreekpunt en via één portaal-site en d.m.v. opleidingen	- De Vlaamse overheid rolt gestructureerde ondersteuning aan gemeentelijke overheden uit (portaal-site & opleidingen) - De Vlaamse overheid stelt een portaal-site met informatie en tools op punt	- Aantal aangeboden opleidingen en deelnemers (per jaar) - Aantal jaarlijkse bezoekers
23	Via gedecentraliseerde netwerken kan de samenwerking tussen alle handhavingsactoren op het terrein verder versterkt worden	- HH-actoren faciliteren actief de opstart en functioneren van decentrale netwerken voor samenwerking tussen alle HH-actoren	- Aantal door gewestelijke HH-actoren gestarte / gefaciliteerde functionerende decentrale netwerken - Aantal deelnemers aan de netwerken

Operationele Doelstelling 4. Ontwikkel een gericht communicatiebeleid over handhaving		
24	De basis wordt gelegd voor een gezamenlijk klachtenbeheersysteem dat fungeert als één efficiënt eerste lijns contact voor registratie en behandeling van klachten	- Medewerking aan de uitbouw van het Handhavingplatform zoals voorzien in het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving
25	Er wordt werk gemaakt van één duidelijke, up-to-date portaal site voor verschillende doelgroepen (burger, bedrijf, handhavingsactor,...) dat als doorkliktool fungeert naar informatie m.b.t. regelgeving, nalevingstools, praktische leidraden,... dat eveneens fungeert als het centrale communicatiekanaal voor gewestelijk handhavingsbeleid, gevoerde campagnes, cijfers mbt handhavings-uitvoering, ...	- Op punt stellen portaal site o met bundeling van informatie voor de verschillende doelgroepen o als communicatiekanaal over omgevingshandhaving in Vlaanderen
26	Door een benchmarktool en het publiceren van cijfers m.b.t. lokale handhavingsuitvoering zullen zowel de lokale besturen als het brede publiek geïnformeerd worden over de geleverde inspanningen op lokaal niveau op vlak van handhaving.	- Opstart en voortgang ontwikkeling benchmarktool
Strategische doelstelling 4. Monitoring en digitalisering van de omgevingshandhaving		
Operationele doelstelling 1. Evalueer en rapporteer over het beleid door monitoring		
Acties		Mogelijke indicatoren
27	Opzetten van dataverzameling die monitoring toelaat van indicatoren die informatie aanleveren over de realisatie van de acties in het omgevingshandhavingprogramma en over de realisaties en het effect van de acties i.k.v. de zeven gewestelijke handhavingsprioriteiten i.f.v. beleidsevaluatie en voor rapportering en communicatie over het handhavingsbeleid en -uitvoering.	- De indicatorenset is opgemaakt ifv de geformuleerde doelstellingen - HH-actoren registreren en leveren de nodige data aan - De indicatorenset en beschikbare data worden gebruikt voor kwaliteitsvolle rapportering als input voor beleidsontwikkeling
Operationele doelstelling 2. Zet in op digitalisering van handhaving		
28	Verdere digitalisering gebeurt in functie van monitoring van en rapportering over het beleid	- De data voor de indicatoren zijn digitaal beschikbaar op een toegankelijke bron - aantal / % indicatoren digitaal beschikbaar

29	Het Vlaams Digitaal Handhavingsplatform wordt mee uitgebouwd tot het systeem waarin data, nodig voor digitale opvolging van klachten en handhavingsdossiers, worden verzameld. Het maakt digitale informatie-uitwisseling tussen de handhavingsinstanties i.k.v. handhavingsuitvoering mogelijk en bevat een automatische aanmaak van documenten. Het maakt de proces-flow van het handhavingstraject zichtbaar voor de handhavers (en mogelijk deels voor de burger) en wordt gekoppeld aan het omgevingsloket voor vergunningen. Het wordt een bron van informatie voor gerichte en consistente inspecties en handhaving evenals voor monitoring en rapportering.	- Medewerking aan de uitbouw van het Handhavingsplatform zoals voorzien in het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving	

Bijlage 6: Mogelijke indicatoren voor monitoring van de gewestelijke prioriteiten van het Omgevingshandhavingsprogramma

Actiegerichte indicatoren	
inzet op niveau gewestelijke prioriteit (GWP) - van mensen en middelen - van instrumenten per doelgroep – per jaar	
GWP1-7	• aantal VTE • aantal reactieve controles naar aanleiding van meldingen en klachten • aantal proactieve/geplande controles • aantal proactief/geplande gecontroleerden (bedrijven, installaties, percelen...) • aantal raadgevingen • aantal aanmaningen • aantal PV's • aantal opgelegde herstelmaatregelen • aantal gestarte initiatieven nalevingsbevordering • aantal bereikte (begeleide, geadviseerde, geïnformeerde) leden van de doelgroep
Mogelijke effectgerichte indicatoren – effect op de omgeving	
GWP1	• hoeveelheid illegaal gescheurd grasland die via handhavingsacties is hersteld (ha/m²) • hoeveelheid illegaal beschadigde / vernietigde natuur (vegetatiewijziging, ontbossing, ...) die via handhavingsacties is hersteld (ha/m²) • hoeveelheid illegale acties illegale stroperij (wild/vissen) en/of vergiftiging roofvogels die via handhavingsacties is stopgezet of vastgesteld • hoeveelheid in beslaggenomen illegaal (voor verkoop) gehouden vogels die via handhavingsacties is teruggebracht (aantal 'geredde' vogels) • hoeveelheid geredde vogels t.o.v. het aantal overtreders • hoeveelheid illegaal bemeste oppervlakte (m³) die via handhavingsacties is teruggebracht
GWP2	• (ongoorloofde) hoeveelheid F-gassen in de lucht (uitgedrukt in CO₂-equivalenten) dat in de PV's wordt geregistreerd en door de controle teruggebracht wordt naar minstens de norm • hoeveelheid CO₂-emissie (uitgedrukt in CO₂-equivalenten) die via handhavingsacties uit de lucht werd gehaald.

GWP3	• hoeveelheid stikstof (uitgedrukt in een relevante eenheid bv kg) die via handhavingsacties uit de lucht werd gehaald • hoeveelheid stikstof (uitgedrukt in een relevante eenheid bv kg) die via handhavingsacties uit het water werd gehaald
GWP4	• hoeveelheid (illegaal) grondwaterwinning en -gebruik (in liters) die via handhavingsacties is teruggebracht
GWP5	• aantal kg minder afval door hergebruik (+ soort) • aantal kg afval waarbij inbreuken op behandeling zijn vastgesteld /rechtgezet (naar soort, naar fase: inzameling, sortering, transport, verwerking) • aantal kg afval opgeruimd, met bijgevolg minder impact op bodem en leefmilieu
GWP6	• hoeveelheid emissies (uitgedrukt in een relevante eenheid bv kg) van verschillende polluenten naar lucht en water (boven de toegestane normen) die via handhavingsacties is teruggebracht • vermogensvoordeel bij niet-toepassing van BBT verwerkingsinstallaties RIE-bedrijven • reductie van risico's door meer gebruik van gevaarlijke stoffen binnen de regels en normen a) hoeveelheid emissies die correct worden gerapporteerd in verplichte zelfcontroles door handhavingsacties b) bijkomend volume gebruik chemische stoffen volgens de REACH-verordening door handhavingsacties c) bij grondverzet: het volume grond (kg) dat bijkomend gereguleerd getransporteerd wordt na handhaving
GWP7	• hoeveelheid hersteld oneigenlijk ruimtebeslag (percelen) via handhavingsacties: zonevreemde ontwikkelingen, bebouwing/verharding, niet nageleefde vergunning,...

Mogelijke effectgerichte indicatoren – effect op het gedrag	
Proactief systematisch toezicht op (steekproef van) bekende/vaste te controleren doelgroep	
GWP	• nalevingsgraad • <i>(aantal nalevers / totaal aantal gecontroleerden)</i>
	• <i>(aantal vastgestelde overtredingen / aantal controles binnen de vaste doelgroep)</i> • <i>(aantal overtredders / aantal controles binnen de vaste doelgroep)</i>

Proactief toezicht op bepaalde regelgeving op vooraf niet vastgelegde groep	
GWP1-7	• overtredersgraad • <i>(aantal overtreders / aantal controles)</i>
Gebiedsgerichte controles in bepaald gebied of langs waterloop, waarbij de doelgroep en de te handhaven regel/voorschrift/norm niet op voorhand vastligt	
GWP1-7	• overtredingsgraad • <i>(aantal vastgestelde overtredingen / gecontroleerde hectare of perceel)</i>
Reactieve controle naar aanleiding van concrete klachten/meldingen of op vraag van derde partij	
GWP1-7	• klachtengraad • <i>(aantal geregistreerde klachten per doelgroep / totaliteit van de doelgroep)</i>

Bijlage 7 : Bundeling van de individuele handhavingsprioriteiten van de handhavingsinstanties

De individuele handhavingsprioriteiten van de lokale, gewestelijke en federale handhavingsactoren werden in kaart gebracht. Ze dienden als inspiratie voor het programma en kregen daarin doorwerking, indien relevant. Deze bottom-up benadering voor het eerste omgevingshandhavingsprogramma, moet evolueren naar een deductieve uitwerking van de doelstellingen en -prioriteiten van het programma in de individuele plannen van de handhavingsinstanties.

De bundeling van de individuele prioriteiten van de handhavingsinstanties is te vinden op <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/inspectie-en-handhaving/handhavingsbeleid>. Het geeft de situatie *as is* weer vóór de inwerkingtreding van het programma en vormt het referentiepunt voor evaluatie van de doorwerking van het programma.

Bijlage 8: Aanbevelingen over omgevingshandhaving voor lokale besturen

De laatste jaren breidde de bevoegdheid van de gemeentes uit, niet enkel op vlak van vergunningverlening maar ook op vlak van toezicht en handhaving, inclusief het opleggen van dwangsommen. Het lokale niveau heeft die bevoegdheden gekregen omdat zij het dichtst bij de bevolking staat en het meest vertrouwd is met het 'terrein'.

Zoals vooropgesteld in strategische doelstelling 3, OD3 wil Vlaanderen de komende jaren de gemeentes daadwerkelijk meer structureel ondersteunen door:

- inkomsten uit herstel toe te wijzen aan het betrokken lokaal bestuur die het volledige handhavingproces heeft uitgevoerd;
- het faciliteren van intergemeentelijke of regionale samenwerkingen die bijdragen aan de gewestelijke handhavingsprioriteiten, d.m.v. projectondersteuning, coaching en kennisdeling;
- zich als één aanspreekpunt voor lokale besturen te organiseren van waaruit een efficiënte informatiedoorstroming en kennisuitwisseling gebeurt naar de lokale actoren op terrein door de uitbouw van één portaalsite;
- op een permanente gestructureerde manier opleidingen aan te bieden en gedecentraliseerde netwerken uit te bouwen met alle handhavingspartners;
- realisatie van een digitaal loket voor klachten- en dossieropvolging, kennis- en informatiedeling, van handhavingsuitvoering;
- het ontwikkelen van een benchmarktool dat mogelijkheid geeft om de lokale handhavingsoctiviteiten te benchmarken met andere gemeenten en het Vlaamse gemiddelde

Deze acties moeten voor lokale besturen meer mogelijkheden creëren om hun handhavingsoctleid uit te bouwen. Uit een bevraging van gemeentes¹⁶ kwamen een aantal knelpunten naar voor m.b.t. het lokale handhavingsoctleid, die aanleiding geven tot de volgende aanbevelingen om tot een efficiënte en effectieve lokale handhaving te komen:

1. Werk volgens een formeel goedgekeurd omgevingshandhavingsoctleid met prioriteiten die gemonitord worden

Door een eigen lokaal handhavingsoctleid waarin de prioriteiten worden vastgelegd, te ontwikkelen en te laten goedkeuren door de gemeenteraad, ontstaat er een duidelijk kader voor handhavingsoctvoering door de gemeentelijke ambtenaar en transparantie naar de burger, die zo weet wat wel en wat niet van de gemeente kan verwacht worden op het vlak van omgevingshandhaving. Die prioriteiten geven aan welke afgeleverde vergunningen bij voorrang moeten worden gecontroleerd en welke onvergunde handelingen bij voorrang opgespoord. Ze vormen ook de leidraad voor het behandelen van klachten en meldingen. Het

¹⁶ De studie KUL 'bundeling individuele prioriteiten handhavingsoctinstanties'

is bovendien aangewezen i.f.v. het opleggen van een bestuurlijke boete. De monitoring van de realisatie van de beleidsdoelstellingen en de uitvoering van handhaving in functie van de prioriteiten zorgt er enerzijds voor dat er mogelijkheid is om de werking bij te sturen indien blijkt dat de beleidsdoelen onvoldoende worden behaald, en anderzijds dat aan de vraag tot ter beschikking stellen van de jaarlijkse cijfers m.b.t. omgevingshandhaving kan worden voldaan.

2. Stel prioriteiten op basis van risicoanalyse

Door risicoanalyse toe te passen, wordt prioriteit gegeven aan handhaving van de grootste risico's, inbreuken met de grootste impact op de kwaliteit van de leefomgeving en natuur. Als de gemeente bovendien kan inschatten wie de doelgroepen zijn waar het risico zich het meest zou kunnen voordoen, kunnen handhavingsacties alvast daarop worden toegespitst. Gemeentes kunnen zich hiervoor laten inspireren door bestaande risico analyses op gewestelijk niveau.

3. Stap mee in de gewestelijke handhavingsprioriteiten

Handhaving is niet enkel het sluitstuk van het lokale vergunningenbeleid maar ook van andere lokale beleidsdoelstellingen zoals het voeren van een klimaatvriendelijk beleid met acties gericht op CO₂-reductie en klimaatadaptatie (vb. opmaak hemelwaterplan), streven naar meer biodiversiteit, afvalpreventie, kernversterking en beschermen open ruimte,... Door prioriteiten in functie van deze beleidsdoelen te verwerken in een lokaal handhavingsprogramma en handhavingsacties hierop te richten, draagt handhaving actief bij aan de realisatie van de lokale langetermijnvisie. Deze aanpak kan bovendien draagvlak voor handhaving creëren, zowel bij lokale bestuurders als burgers.

Dergelijke beleidsdoelen sluiten bovendien vaak aan op de gewestelijke handhavingsprioriteiten. Intergemeentelijke of regionale samenwerkingen rond deze gewestelijke prioriteiten zullen in de komende jaren gefaciliteerd worden vanuit het gewest, omdat deze prioriteiten in zekere zin het algemene belang behartigen. Uit de gemeentelijke bevraging¹⁷ blijkt dat er nu al handhavingsinitiatieven zijn bij gemeentes die aansluiten bij deze gewestelijke handhavingsprioriteiten, bv. controle koelinstallaties (prioriteit 'broeikasgassen'), controle bronbemalingen (prioriteit 'droogte'), asbest (prioriteit 'afvalstromen'), naleving vergunningsvoorwaarden m.b.t. de aanleg van een groenbuffer (prioriteit 'biodiversiteit'),....

¹⁷ De studie KUL 'bundeling individuele prioriteiten handhavingsinstanties'.

4. Vertaal de prioriteiten van het lokale omgevingshandhavingsbeleid naar de dagelijkse werking

Eens de prioriteiten zijn vastgelegd, bieden ze een kader voor een gepaste reactie op klachten en meldingen. Klachten of meldingen die niet aansluiten bij de vooropgestelde prioriteiten, kunnen alsnog onderzocht worden op een later tijdstip, of via een andere weg worden opgevolgd (vb. stappenplan voor de burger zelf, doorverwijzing van de klacht of melding naar burenbemiddeling, GAS-vaststeller,...).

De vooropgestelde prioriteiten bieden eveneens een kader voor het prioriteren van (proactieve) controles in functie van het opvolgen van de naleving van vergunningen, naleving van bijzondere en sectorale voorwaarden, illegale handelingen, onvergunde inrichtingen,...

5. Verdeel de taken – niet alle aspecten van handhaving moeten door de toezichthouder of vaststeller gebeuren

Handhaving is meer dan terreincontroles, aanmaningen geven en PV's opmaken. Handhaving is ook klachtenbehandeling, administratie (vb. registratie, digitaliseren en archiveren van dossierstukken,...), sensibilisatie en compliance promotion, communicatie over het handhavingsbeleid,... Door formeel vast te leggen hoeveel tijd (VTE) van de aangestelde toezichthouder en vaststeller naar de handhavingsprioriteiten moet gaan, en dit regelmatig te evalueren, kan er organisatorisch worden bijgestuurd indien blijkt dat te weinig van de VTE capaciteit op de prioriteiten wordt ingezet, door een aantal van deze taken te laten opnemen door een andere medewerker of dienst.

Ook is het belangrijk om de inzet van lokale handhavingsambtenaren bij lokale overlastsituaties (vb. geurhinder horeca, geluidshinder van airco, zwerfvuil en sluikestort, overhangende takken van bomen,...) terug te dringen, en ervoor te zorgen dat voor dergelijke situaties in de eerste plaats – waar mogelijk – een oplossing gezocht wordt via burenbemiddeling. Door bovendien lokale overlastsituaties (geur- of lichthinder, zwerfvuil,...) op te nemen in het politiereglement, kan er indien nodig een vaststelling gebeuren voor een GAS-boete. Deze aanpak biedt het voordeel dat (1) de lokale handhavingsambtenaren RO en milieu zich kunnen toespitsen op overtredingen met meer risico's voor, en impact op de omgeving, en (2) dit vaak de snelste manier is om dergelijke overlast op te lossen of te beboeten. Een PV opgesteld in het kader van gewestelijke regelgeving moet eerst nog naar het parket en pas als die beslist van over te gaan tot sepot, kan er een boete worden opgelegd.

6. Netwerk met andere gemeentes en handhavingsactoren

De lokale besturen kijken in de eerste plaats naar het gewest en eventueel de provincie voor bijkomende ondersteuning, opleidingen, extra middelen (personeel, budget,...). Door actief te netwerken als lokale handhavingsambtenaar met gewestelijke actoren en met andere lokale

handhavingsambtenaren, ontstaan er echter ook vaak nauwe samenwerkingen met een win-win situatie op vlak van kennisdeling en praktische ondersteuning.

Ook schaalvergroting door intergemeentelijke of regionale samenwerkingsverbanden biedt een oplossing. Voordelen van een dergelijke schaalvergroting zijn o.a. dat individuele gemeentes ontzorgd worden, dat er een meer uniforme aanpak van handhaving kan ontstaan binnen eenzelfde regio, en dat kosten (vb. aankoop meetapparatuur, raamcontracten labo's,...) worden gedeeld en efficiënt ingezet. Men zou zelfs nog verder kunnen gaan en lokale handhavingsambtenaren binnen een regio zich laten specialiseren in elk een ander thema (geluid, afval, grondverzet,...), zodat ze mekaar - elk binnen hun expertise- kunnen ondersteunen tijdens controles.

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 16 december 2022 tot vaststelling van het omgevingshandhavingsprogramma, vermeld in artikel 16.2.2 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en artikel 6.13 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening

Brussel, 16 december 2022

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhail DEMIR

TRADUCTION

AUTORITE FLAMANDE

[C – 2023/40062]

16 DECEMBRE 2022. — Arrêté du Gouvernement flamand établissant le programme de maintien de l'environnement, visé à l'article 16.2.2 du décret du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement et à l'article 6.1.3 du Code flamand de l'Aménagement du Territoire

Fondement juridique

Le présent arrêté est fondé sur :

- le décret du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement, article 16.2.2, inséré par le décret du 30 avril 2009 et remplacé par le décret du 26 février 2021 ;

- le Code flamand de l'Aménagement du Territoire, article 6.1.3, modifié en dernier lieu par le décret du 26 février 2021.

Formalités

Les formalités suivantes ont été remplies :

- l'Inspection des Finances a rendu un avis le 11 octobre 2022 ;

- le Conseil consultatif stratégique pour l'Aménagement du Territoire – Patrimoine immobilier (SARO), le Conseil flamand de l'Environnement et de la Nature et le Conseil socio-économique de la Flandre (SERV) ont rendu un avis conjoint le 28 novembre 2022 ;

- l'Association des villes et communes flamandes (VVSG) et Vlinter ont rendu un avis conjoint le 1er décembre 2022 ;

- la proposition de décision revient plus d'une fois sous la même forme et ne nécessite pas de conseil légistique et linguistique.

Cadre juridique

Le présent arrêté fait suite à la réglementation suivante :

- le décret du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement et le Code flamand de l'Aménagement du Territoire.

Initiateur

Le présent arrêté est proposé par la Ministre flamande de la Justice et du Maintien, de l'Environnement et de l'Aménagement du Territoire, de l'Énergie et du Tourisme.

Après délibération,

LE GOUVERNEMENT FLAMAND ARRÊTE :

Article 1er. Le programme de maintien de l'environnement, joint en annexes 1er et 2 au présent arrêté, est établi.

Art. 2. Le programme de maintien de l'environnement entre en vigueur le jour de publication du présent arrêté.

Art. 3. Le ministre flamand compétent pour l'environnement, l'aménagement du territoire et la nature est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 16 décembre 2022.

Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,

J. JAMBON

La Ministre flamande de la Justice et du Maintien, de l'Environnement
et de l'Aménagement du Territoire, de l'Énergie et du Tourisme,

Z. DEMIR